

Univerza v Ljubljani

Pravna fakulteta

PRAVNI VIDIKI INTEGRACIJE BEGUNCEV V SLOVENIJI

(magistrsko delo)

Avtorica: Snežana Dedeić

Mentor: Izr. prof. dr. Saša Zagorc

Ljubljana, marec 2018

*Za razumevanje, potrpljenje, pomoč in spodbudo
se zahvaljujem mentorju, družini in prijateljem*

KAZALO

POVZETEK	5
SUMMARY	6
1. UVOD.....	7
2. INTEGRACIJA BEGUNCEV: DEFINICIJA IN DIMENZIJE	10
3. MEDNARODNI STANDARDI INTEGRACIJE	16
3.1.ZAPOSLITEV	17
3.2.NASTANITEV	17
3.3.IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE.....	18
3.4. JAVNA POMOČ.....	18
3.5. DELOVNA ZAKONODAJA IN SOCIALNO ZAVAROVANJE	19
3.6. ZDRUŽITEV DRUŽINE	19
3.7. OSEBNI DOKUMENTI IN POTNE LISTINE	20
3.8. PRISTOP SODIŠČU	20
4. EVROPSKI STANDARDI	20
4.1. SPLOŠNO O STANDARDIH.....	22
4.2. SOCIO-EKONOMSKI STANDARDI.....	23
4.3. SOCIO-KULTURNI STANDARDI	23
5. PRAVNA UREDITEV INTEGRACIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI	23
5.1. ZGODOVINSKI RAZVOJ	23
5.2. SEDANJA UREDITEV	25
6. NOSILCI INTEGRACIJE	29
6.1. DRŽAVNI IN DRUGI OBLASTNI ORGANI.....	29
6.2. CIVILNA DRUŽBA	34

6.3. OCENA INTEGRACIJE V SLOVENIJI PO MIPEX-U	37
7. LOKALNO PREBIVALSTVO IN NJEGOV POMEN PRI INTEGRACIJI.....	38
8. PRIMERI DOBRE PRAKSE	40
8.1. NASTANITEV	40
8.2. UČENJE JEZIKA	40
8.3. PREPOZNAVANJE ZNANJ	41
8.4. INTEGRACIJA ŠTUDENTOV BEGUNCEV	41
8.5. ZAPOSILITEV	41
8.6. ŠOLANJE	41
9. SKLEP	42
10. VIRI IN LITERATURA.....	45
10.1. LITERATURA	45
10.2. DOKUMENTI EVROPSKIH INSTITUCIJ	49
10.3. PRAVNI VIRI	50

POVZETEK

Pravna ureditev v Republiki Sloveniji je begunce na začetku obravnavala kot začasne priseljence. Takšna politika, usmerjena k vrnitvi beguncev, se je počasi spreminjala, k čemur je največ prispeval vstop Slovenije v EU in posledično sledenje evropskim vrednotam, predvsem na področju varovanja človekovih pravic.

Koncept integracije beguncev je zasnovan na vpeljavi in izvajanju različnih i ntegracijskih projektov z namenom aktivnejšega vključevanja in sodelovanja beguncev v družbenih procesih. V Sloveniji se to doseže preko integracijskega postopka v okviru katerega so organizirani projekti seznanitve s slovensko ureditvijo, kulturo in zgodovino. Slovenija je kot podpisnica Ženevske konvencije o statusu beguncev in kot članica Evropske unije v svoj pravni red vnesla temelje integracije predvsem z Ustavo, ki varuje človekove pravice in temeljne svoboščine. Podrobneje jih je opredelila v Zakonu o tujcih-2 in Zakonu o mednarodni zaščiti-1, ki sledita načelom, zapisanim v Resoluciji o migracijski politiki iz leta 2002.

Civilna družba je veliko prispevala k spremembam pravne ureditve beguncev, njihovo delo pa je najbolj opazno na terenu, kjer nudi različne oblike pomoči, predvsem z informiranjem beguncev o njihovih pravicah ter ozaveščanjem lokalnega prebivalstva o potrebi uspešne integracije kot obojestranske koristi.

Ne glede na to, da zakonodajni okvir sledi evropskim direktivam in spoštuje standarde, določene z mednarodnimi in evropskimi predpisi, ostajajo določeni predpogoji za dobro integracijo pereči problem (npr. nastanitev), obenem pa pri izvajanju integracijskega načrta ni dovolj poudarjen individualni pristop, oziroma projekti niso dovolj prilagojeni potrebam posameznika.

Ključne besede: integracija, Konvencija o statusu beguncev, mednarodna zaščita, dimenzije integracije, begunci, civilna družba, Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov, mednarodni in evropski standardi integracije

SUMMARY

The legislation in the Republic of Slovenia initially considered refugees as temporary immigrants. Such a policy aimed at the return of refugees has slowly changed, which was the main contribution of Slovenia to the EU and, consequently, the pursuit of European values, especially in the field of human rights protection.

The concept of refugee integration is based on the introduction and implementation of various integration projects with the aim of more active integration and cooperation of refugees in social processes. In Slovenia, this is achieved through the integration process in which the projects of acquaintance with Slovenian regulation, culture and history are organized. Slovenia, as a signatory to the Geneva Convention on the Status of Refugees and as a member of the European Union, introduced in its legal system the foundations for integration, in particular, with the Constitution protecting human rights and fundamental freedoms. , They have been defined in more detail in the Aliens Act-2 and the International Protection Act-1, pervading the principles set out in the Resolution on Migration Policy of 2002.

Civil society has greatly contributed to the changes in the regulation of refugees, and their work is most noticeable in the field, where it offers various forms of assistance, in particular by informing refugees of their rights and raising awareness of the local population about the need for successful integration as a mutual benefit. Regardless of the fact that the legislative framework follows European directives and respects the standards established by international and European regulations, there are some prerequisites for good integration of the pressing problem (eg accommodation), while at the same time the implementation of the integration plan is not sufficiently emphasized as an individual approach or projects are not sufficiently adapted to the needs of the individual.

Key words: integration, the Convention relating to the status of refugees, international protection, dimensions of integration, refugees, civil society, Government office for the support and integration of migrants, international and european standards of integration

1. UVOD

Ne glede na to, da danes ni več kulturno homogenih družb ter da si je popolnoma napačno predstavljati idealno družbo kot kulturno homogeno¹, lahko ločimo dominantno kulturo v državi sprejemnici od drugih, pogosto marginaliziranih. Čeprav je pri integraciji večje breme na strani begunca, saj mora sprejeti, da je ostal brez doma in da ima možnost izgraditi novo življenje v državi sprejemnici ter se čustveno temu prilagoditi, je ideja o tem, da integracija pomeni tudi aktivno vlogo večinskega naroda oziroma družbe sprejemnice v smislu sprejemanja priseljencev, še vedno mnogim tuja in nesprejemljiva.² Družba ima izjemno pomembno vlogo pri integraciji beguncev, saj je tista, ki jih mora »spodbujati, jim olajšati vključevanje v izobraževalne in delovne procese ter omogočiti njihovo udeležbo v političnem in medijskem prostoru.«³ Kompleksnost integracije tako vključuje nenehno sodelovanje v tristranem razmerju begunci–družba–država.

Na splošno se integracija nanaša na vključevanje priseljencev na vsa področja družbe, kjer se morata zgoditi dva procesa: novi priseljenci morajo osvojiti vrednote države sprejemnice, večinski narod pa jih mora sprejeti kot enakopravne pripadnike družbe.

Glede na to, da imajo begunci vsak svoje različno ozadje in da so vrednote evropskih držav drugačne od vrednot držav/družb na drugih celinah, v praksi zasledimo različne rezultate uspešnosti integracije. Natančneje povedano, vključevanje v slovensko družbo bo lažje za nekoga, ki prihaja iz države nekdanje Jugoslavije, kot za begunca iz Eritreje, vendar prav gotovo oba, vsak na svoj način, bogatita družbo. Kako je lepo zapisala Hannah Arendt, so begunci ljudje, ki imajo potencial, da v družbo vnesejo nekaj novega,⁴ a žal je v praksi drugače – družba beguncev pogosto ne dojema kot kakršenkoli potencial, saj prevladuje večinsko mnenje, da so nezaželen pojav. Temelj take podobe o beguncih je predvsem strah pred drugačnostjo, katerega negativni posledici sta diskriminacija in ksenofobija. Informiranje državljanov o beguncih (o

¹ Kosmac, M. (2007). *Priseljenci*. Pridobljeno 5. 02. 2018 s <http://www.inv.si/DocDir/Publikacije-PDF/2007/KNJIGA.pdf>.

² Ibidem.

³ Republika Slovenija, Ministrstvo za notranje zadeve. *Integracija tujcev*. Pridobljeno 5. 02. 2018 s http://www.mnz.gov.si/si/mnz_za_vas/tujci_v_sloveniji/integracija_tujcev/.

⁴ Arendt, H. (2006). *Between past and future: eight exercises in political thought*. Pridobljeno 23. 05. 2017 s https://books.google.si/books?id=VZrpAgAAQBAJ&pg=PT5&hl=sl&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false.

tem, kdo sploh so in kako so se zatekli v našo državo itd.) je prispevalo k zmanjšanju in zaustavitvi predsodkov ter omiljenju strahu pred drugačnostjo, ki se na ta način izkaže kot neutemeljen in celo obremenjujoč. Informiranje, ki je del integracije, namenoma omenjam na začetku, saj menim, da se lahko veliko težav, pri integraciji, prepreči s pravočasnim in pravilnim informiranjem. Integracija je področje, kjer se prepletata pravo in socialno delo in v magistrski nalogi poskušam izhajati tudi iz drugih vidikov, saj menim, da pravno urejen okvir običajno ne zadošča. Begunci se srečujejo z različnimi ovirami kot so počasna administracija, indiferentnost nosilcev procesov integracije, ter zavračanje sprejemanja beguncev med državljani.

Spoznavanje družbe pomeni seznaniti se z njeno pravno ureditvijo, temeljnimi zakoni, vrednotami in posebnostmi za ustvarjanje socialne kohezije. V teoriji zasledimo različne definicije in dimenzije integracije: politična, socialna, kulturna, stanovanjska, ekonomska.⁵ S kolikor različnih zornih kotov opazujemo eno družbo, o toliko različnih dimenzijah integracije govorimo ne glede na to, ali so pravno urejene ali ne.

Slovenija se je skozi zgodovino ukvarjala s pojavom beguncev, čeprav niso imeli urejenega formalnega statusa. Tako so v Sloveniji svoje novo prebivališče našli npr. ruski begunci, ki so prišli po porazu protiboljševističnih sil v Rusiji.⁶ Sčasoma so Slovenijo sprejeli kot svojo domovino, ustanovili so več organizacij, med drugimi Rusko matico, ki je vključevala skoraj celotni ruski profesorski zbor na ljubljanski Univerzi.⁷ Pozneje so prišli priseljenci iz nekdanjih jugoslovanskih držav, predvsem iz Bosne in Hercegovine, dandanes pa v večini prihajajo iz afriških držav. Republika Slovenija je podpisnica Konvencije o statusu beguncev 1951 (v nadaljevanju Konvencija), a se od leta 1992 naprej integraciji ni preveč posvečala, saj le-ta ni bila prepoznana kot sistemska rešitev novonastale situacije. To je na nek način razumljivo, glede

⁵ Bešter, R. (2007). *Model integracijske politike v odnosu do drugih modelov imigracijskih politik*. Pridobljeno 3. 02. 2018 s http://www2.arnes.si/~ljinv16/RIG/RIG%2053_54/rig%2053%20Bester.pdf; Vrečer, N. (2007). *Integracija kot človekova pravica*. Pridobljeno 5. 02. 2018 s <https://books.google.si/books?id=tCMWAQAAMAAJ&pg=PA39&lpg=PA39&dq=asimilacija,+integracija,+segregacija&source=bl&ots=J1z1lbgthb&sig=k4cmu9Qw0EoCf4HY9nVuZQ2CJkY&hl=sl&sa=X&ved=0ahUKEwjE3Yup67fYAhXNIIAKHZc5DfAQ6AEIQjAD#v=onepage&q&f=false>; Entzinger, H. in Biezeveld, R. (2003). *Benchmarking in immigration integration*. Pridobljeno 5. 02. 2018 s https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/pdf/general/benchmarking_final_en.pdf

⁶ Seljak, M. (2007). *Ruske emigrantske izobraževalne organizacije in organizacije ruskih znanstvenikov 1920-1945*. Pridobljeno 3. 2. 2018 s <http://www.ick.si/PDF/RuskeOrganizacijeSeljak.pdf>.

⁷ Brglez, A. in Seljak, M. (2007). *Ruski profesorji na Univerzi v Ljubljani*. Pridobljeno 3. 2. 2018 s <http://www.ick.si/PDF/Ruski%20profesorji%20na%20UL.pdf>.

na to, da se je kot zelo mlada država v prvi vrsti osredotočala na krepitev svoje državnosti, obenem pa se je morala soočiti z izzivi begunskega prava.

Najmanjši korak v pravni ureditvi, povezan z integracijo beguncev, je bil Zakon o začasnem zatočišču 1997⁸ (v nadaljevanju ZZZat), ki je ponujal definicijo integracije v zelo omejenem obsegu. V njem je bil namenoma izključen morda najpomembnejši vidik integracije, dostop do zaposlitve, iz katerega izhajajo vsi drugi vidiki. Na ozek krog pravic in njihovo slabo uveljavljanje v praksi se je odzvala civilna družba, kar je povzročilo spremembo tedanjega ZZZat-a, s čimer so begunci pridobili najprej pravico do stalnega prebivališča, nato pa še pravico do dela.

Nato je integracija našla svoje mesto v Resoluciji o imigracijski politiki 1999⁹ (v nadaljevanju ReIPRS) in v poznejši Resoluciji o migracijski politiki 2002¹⁰ (ReMPRS).

Integracija ni samo vprašanje države, temveč je zaradi svojega pomena dobila mesto tudi v evropski politiki. Njen pomen se sčasoma še bolj poudarja, saj je izkazala kot najboljša rešitev za urejanje življenja beguncev. Vprašanje evropske integracije se tako nanaša na integracijo Evrope v ekonomsko, politično in naddržavno celoto, tako da se skladno z njenim motom »enotnosti v različnosti« v okviru skupnih vrednot ohranjajo jezikovne in kulturne posebnosti.¹¹

Ko se je Slovenija leta 2004 pridružila Evropski uniji, je morala svojo pravno ureditev prilagoditi evropskim vrednotam, temu je sledila še ena širitev pravic in njihova še večja uveljavitev s pomočjo številnih programov, ki jih zagotavljajo sredstva Evropske unije.

V svoji magistrski nalogi izhajam iz teze, da bi Slovenija morala biti kot podpisnica Konvencije od njenega ratificiranja aktivnejša pri oblikovanju integracijske politike beguncev, saj je na zelo previden način spreminjala pravne vidike integracije. Ko je leta 2004 postala članica Evropske unije, je morala svojo pravno ureditev spremeniti in prilagoditi evropskim vrednotam, temu je sledila širitev pravic beguncev, njihova integracija pa je postopno z dialogom in medsebojnim spoznavanjem postala področje skupnega delovanja. Zaenkrat lahko rečem, da je pravna ureditev

⁸ Zakon o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. [20/97](#), [94/00](#) – odl. US, [67/02](#), [2/04](#) – ZPNNVSM in [65/05](#) – ZZZRO).

⁹ Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [40/99](#)).

¹⁰ Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [106/02](#)).

¹¹ Bešter, R. in Medvešek, M. (2010). *Državljeni tretjih držav, ali tretjerazredni državljani*. Pridobljeno 27. 09. 2017 s <http://www.inv.si/DocDir/Publikacije-PDF/Ethnicity/koncni%20tekst%20DTD.pdf>.

pokrila večinski del področja vključevanja beguncev v slovensko družbo, marsikje je uspešnejša kot druge države članice, kljub temu pa še vedno ostaja veliko prostora za inovativnost pri oblikovanju različnih projektov.

2. INTEGRACIJA BEGUNCEV: DEFINICIJA IN DIMENZIJA

Integracija beguncev je dinamičen in večplasten dvosmerni proces, ki zahteva prizadevanja vseh strani, predvsem beguncev, da se prilagodijo državi gostiteljici, ne da bi se morali odreči lastni kulturni identiteti družbe nato pa državnih institucij, da sprejmejo begunce in ustrezajo potrebam raznolikega prebivalstva.¹² Glede na to je treba stremeti k takšnim spremembam, ki tujcu omogočijo, da si sam izbere oziroma ohrani lastno kulturno identiteto.¹³

Integracija je predvsem orodje za spodbujanje enakih možnosti. V praksi pogosto ne najdemo pojma »integracija beguncev«, temveč »integracija priseljencev« ali »tujcev«, saj so jim namenjeni enaki projekti, teorija pa jih razlikuje. Pomembna razlika med begunci in preostalimi priseljenci je v definiciji pojmov. Pojmi »begunec«, »tujec«¹⁴ in »ekonomski migrant« se razlikujejo v razlogu prihoda v tujo državo in od tu izhajajo vse druge razlike. Čeprav je beguncem, priseljencem in migrantom vseeno, kako jih imenujemo, ker želijo najti le svoj prostor pod soncem¹⁵, je sporen pojem migranta, saj s tem pojmom označujemo vse ljudi, ki zapuščajo svoje domove in se selijo, kljub temu da niso vsi begunci.¹⁶ Tako je begunec definiran kot oseba, ki se »zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem, osnovanim na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države, ali osebo, ki nima državljanstva, in se nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi takšnih dogodkov ne more ali noče zaradi omenjenega strahu vrniti v to

¹² UNHCR. (2007). *Note on the integration of refugees in European Union*. Pridobljeno 12.10.2017 s <http://www.unhcr.org/463b462c4.pdf>.

¹³ Zajc, I. (2007). *Integracija oseb z mednarodno zaščito v luči socialnega dela*. Pridobljeno 22. 10. 2017 s http://odnos.si/uploads/odnos/public/document/17-integracija_oseb_z_mednarodno_zascito_v_luci_socialnega_dela_sl.pdf.

¹⁴ Amnesty International. (2017). *Osnovni pojmi*. Pridobljeno 10. 07. 2017 s <http://www.amnesty.si/info-begunci>

¹⁵ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017). *Aktivno za strpnost*. Pridobljeno 25. 01. 2018 s http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2015/begunci/Aktivno_za_strpnost_publicacija.pdf.

¹⁶ Oberman, K. (2016). *Refugees & Economic migrants*. Pridobljeno 4. 02. 2018 s <http://www.thecritique.com/articles/refugees-economic-migrants-a-morally-spurious-distinction-2/>.

državo”.¹⁷ Definicije predstavljajo osnovne razlike med pojmi, čemur posledično sledijo razlike v pravnem statusu. Begunci za razliko od drugih priseljencev prisilno migrirajo, zato jih spremljajo travme, duševne stiske, bolečine, za katere pomoč v okviru azilnega postopka ali med integracijskim procesom ni nujno takoj na voljo.¹⁸ Ob tem nikakor ne smemo pozabiti na občutljivo psihološko stanje beguncev kot posledico negotovosti. Barbara Harell-Bond je glede tega celo ugotovila »da verjetno podcenjujemo stopnjo psihološkega trpljenja, ki ga doživljajo begunci in prisilno razseljene osebe, ker so se morali prisilno odseliti zaradi nasilja in vojne«. ¹⁹ Ob tem je potrebno poudariti, da procesi integracije prisilno priseljenim pomagajo zaključevati proces žalovanja.²⁰

Sam proces integracije se začne s prihodom v novo državo, vendar je težko ugotoviti, kdaj se ta proces konča. Kljub temu velja splošna ugotovitev, da je končan, ko so priseljenci postali polni in enakopravni soudeleženci na vseh področjih družbenega življenja, kar lahko traja več let, celo generacij.²¹

Če integracija nima svojega pravega mesta v pravni ureditvi ali ni prepoznana kot skupna korist, bodo ljudje posledično začeli zapuščati državo in se bo njihovo trpljenje še podaljšalo ali dobilo novo obliko. Tako se tudi v Sloveniji pogosto dogaja, da zaradi pomanjkljivih možnosti za aktivno participacijo v skupnosti ter zaradi trajanja postopka odločanja o dodelitvi mednarodne zaščite, begunci obupajo in odidejo.²² Prav zato je pomembno »beguncem omogočiti možnost aktivnega sodelovanja v gospodarskem, družbenem in kulturnem življenju države gostiteljice, kar pa lahko dosežemo z enakopravnostjo na ravni priložnosti in na ravni pravic«. ²³ Taka integracija po eni strani predstavlja obveznost države in družbe, da zagotovi ugodne pogoje za kakovost življenja priseljencev, najprej z vpeljavo preprečevanja diskriminacije, ksenofobije in

¹⁷ Prvi člen Konvencije o statusu beguncev.

¹⁸ International Organization for Migration. (2017). Barbara Harell-Bond v *Integracija oseb s priznano mednarodno zaščito na trgu dela v Sloveniji*. Pridobljeno 16.9.2017 s <http://www.slovenia.iom.int/sites/default/files/documents/IOM-integracija-trg%20dela-SI.pdf>.

¹⁹ Vrečer, N. (2007).

²⁰ Ibidem.

²¹ Kosmac, M. (2007).

²² Kogovšek-Šalomon, N. in Ladić, M. (24.06.2017). *Potrebujemo celovito integracijsko politiko*. Časopis Delo, stran 5. Pridobljeno 27.06.2017 s <http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2017/08/Gostujo%C4%8Dpero.pdf>.

²³ Filippo Grandi v UNHCR Slovenija. (2016). *Aktivnejše integracijske politike prispevajo k dobrobiti beguncev*. Pridobljeno 12.05.2017 s <http://www.unhcr.org/si/439-sinovice2016aktivnejse-integracijske-politike-prispevajo-k-dobrobiti-beguncev-html.html>.

rasizma, po drugi strani pa se nanaša na aktivno sodelovanje priseljencev²⁴ in njegovo spoštovanje pravnega reda države gostiteljice.

Poleg preprečevanja ksenofobije kot rezultata integracije, se integracija odraža tudi v spoštovanju vrednot Evropske unije, ki so že vključene v integracijske programe²⁵, zato nas ne čudi, da je za uspešno integracijsko politiko ključnega pomena zagotavljanje ozračja strpnosti, spoštovanja različnih kultur, jezikov in običajev in predvsem spoštovanje človekovih pravic posameznikov²⁶, po čemer je Evropa posebej znana. Domet integracije je mogoče ugotoviti, ko jo primerjamo z drugimi modeli vključevanja priseljencev, kot so asimilacija, segregacija in multikulturalnost, pri čemer bi opozorila, da integracijski model ne obravnava posameznikov kot članov kulturnih skupin, čeprav temelji na medkulturnem pristopu.²⁷

Asimilacija za razliko od integracije predstavlja enostranski proces, kjer gre za prilagajanje priseljencev kulturi države sprejemnice. Le-ta ne dopušča, da priseljenci svoje kulturne običaje izvajajo v javni sferi države sprejema²⁸ in tako ne smejo izstopati s svojimi različnostmi (npr. Francija).²⁹ Ohranjanje in izražanje drugačnih kulturnih navad in vrednot v primeru asimilacije v javni sferi ni dopustno,³⁰ oziroma ni zaželeno.

Za segregacijo je značilno, da ne dopušča niti enostranskega niti medsebojnega prilagajanja. Ta model je znan kot model diferenciranega izključevanja, kar pomeni, da so priseljenci vključeni v nekatere družbene sfere (večinoma na trg dela), nimajo pa dostopa do nekaterih drugih sfer (socialni sistem, državljanstvo, politična participacija).³¹ Nekateri države so namreč na priseljevanje gledale kot na začasen pojav in so beguncem namerno omejevale dostop do nekaterih področij.

²⁴ Zaletel, J. *Integracija v RS, včeraj, danes, jutri*. Pridobljeno 15. 06. 2017 s http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/elmd06_om4_integracija_mnz.pdf.

²⁵ UNHCR. (2013). *A new beginning, Refugee integration in Europe*. Pridobljeno 26. 05. 2017 s <http://www.unhcr.org/52403d389.pdf>.

²⁶ Medvešek, M. in Kosmac, M. (2005). *Percepcije slovenske integracijske politike*. Pridobljeno 12. 03. 2017 s http://www.inv.si/DocDir/projekti/perce_slo_int_pol_zakljucno_2natis.pdf.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Vrečer, N. (2007).

²⁹ Bešter, R. (2007).

³⁰ Ibidem.

³¹ Ibidem.

Multikulturalnost kot model zveni morda preveč utopično, saj se od priseljencev se ne zahteva, da bi se odpovedali svoji kulturi, ob tem pa imajo enake pravice in možnosti kot sprejemna družba, toda pogosta posledica tega modela je ločenost ene kulture od druge.³²

Segregacija in asimilacija sta v praksi pokazali številne pomanjkljivosti, kar govori v prid temu, da integracija bodisi ni bila razumljena pravilno kot aktiven dvosmerni proces (ali je bila samo na papirju zastavljena tako) bodisi pa se je pričakovalo, da so priseljenci v evropskih državah le začasno prisotni³³, a prevladujoče razumevanje integracije postavlja integracijo kot model vključevanja priseljencev/beguncev med multikulturalnostjo in asimilacijo.³⁴

Preko integracije se odražata kompleksnost in večdimenzionalnost družbe, saj se kaže na njenih posameznih področjih. Tako je Ekonomski in Socialni svet Organizacije Združenih narodov opredelil integracijo kot:

”postopen proces, v katerem novi naseljenci postanejo aktivni udeleženci v ekonomskih, socialnih, civilnih, kulturnih in duhovnih zadevah nove domovine. Gre za dinamičen proces, v katerem se vrednote oplajajo z medsebojnim spoznavanjem, prilagajanjem in razumevanjem. V tem procesu najdejo tako priseljenci kot domačini priložnost za svoj lasten osebni prispevek”.³⁵

Prav zaradi omenjene kompleksnosti družbe obstaja veliko število dimenzij integracije: kulturna, pravna, politična, ekonomska, družbena.³⁶ Vse te dimenzije so medsebojno tesno povezane in se prepletajo na dnevnem nivoju, o uspešni integraciji pa govorimo takrat, ko so te vse dimenzije izpolnjene.

Ko se poglobimo in poiščemo praktičen pomen teh dimenzij, ugotovimo naslednje.

Pravna dimenzija integracije predstavlja čim tesnejše približevanje pravnega statusa, oziroma njegovo izenačenje, s statusom državljanov.³⁷ Vidna je predvsem v ustvarjanju nediskriminacijske zakonodaje. Omenjeno približevanje kot del procesa razume: pravico do

³² Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

³³ Ibidem.

³⁴ Kosmac, M. (2007).

³⁵ Ibidem.

³⁶ Bešter, R. (2007).

³⁷ Slovenska Filantropija. (07. 09. 2016). *Integracija*. Pridobljeno 25. 10. 2017 s <http://www.amnesty.si/media/uploads/files/Integracija-SF.docx>.

gibanja, pravico do izobraževanja in dostop do trga dela, pravico do socialne varnosti vključno z zdravstveno oskrbo in pravico do potovanja z osebni dokumenti.³⁸

Ekonomska dimenzija se nanaša na pogoje za dostop na trg dela. Ni težko sklepati, da je ta dimenzija integracije zaznana kot najpomembnejša, saj na posreden način iz nje izvirajo druge dimenzije. Temu so pritrdili strokovnjaki, ki delujejo v praksi, v veliki meri se strinjajo, da je najpomembnejši dejavnik za uspešno in dolgotrajno integracijo aktivna vključitev in udeležba na trgu dela,³⁹ ampak to področje se je izkazalo kot najbolj problematično. Praksa je pokazala, da mnogi priseljenci zaradi težav, povezanih s priznavanjem kvalifikacij, ostanejo brez zaposlitve ali opravljajo dela, ki ne ustrezajo ravni njihovega znanja in možnosti⁴⁰ (npr. psiholog dela kot frizer). Pogosto namreč pridejo v državo sprejemnico brez potrdil o formalni izobrazbi⁴¹, kar posledično pripelje do tega, da ne najdejo redne zaposlitve ter so njihove zaposlitve pogostočasne.⁴²

Politična dimenzija integracije pomeni vključenost beguncev v procese političnega odločanja, kar je v tesni zvezi z državljanstvom, ki je podlaga za aktivno in pasivno volilno pravico, oziroma z naturalizacijo, ki je razumljena jo v mnogih državah razumemo kot končno stopnjo integracije.⁴³ Pri tem je pomembno dejansko sodelovanje priseljencev v takšnih procesih odločanja v družbi, in to predvsem na nivoju lokalne skupnosti, kar preprečuje njihovo izključenost in marginalizacijo.⁴⁴

Družbena ali socialna dimenzija je morda najbolj občutljiva kategorija, ker se nanaša na ustvarjanje družbenih vezi med begunci in okoljem. Natančneje rečeno, nanaša se na prostovoljne, neformalne socialne stike⁴⁵, ki jih priseljenci spontano ustvarjajo z okolico, sodelavci, in intimnih zvez in na članstva v raznih društvih⁴⁶ in se razvija iz vsakdanje komunikacije in želje po druženju. To je morda najobčutljivejša kategorija glede na to, da je

³⁸ UNHCR. (2013).

³⁹ International Organization for Migration. (2017).

⁴⁰ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

⁴³ Bešter, R in Medvešek, M. (2010).

⁴⁴ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

⁴⁵ Kosmac, M. (2007).

⁴⁶ Liberšar, H. (2007). *Vloga integracije beguncev v slovensko družbo in pomembnost ozaveščanja o begunski tematiki*. Pridobljeno 12. 10. 2017 s http://predor.si21.com/docs/Stevilka_3_november_2007/Vloga_integracije_beguncev.pdf.

ustvarjanje socialnih vezi poseben element človekove osebnosti, pri beguncih pa je to še bolj občutljiva kategorija, glede na to, da pogosto prihajajo kot osamljeni posamezniki.

Kulturna dimenzija integracije predstavlja spoznavanje drugih kultur, poudarja spodbujanje medkulturnega dialoga (kar zajema medsebojno prilagajanje in sodelovanje)⁴⁷ po drugi strani družba skozi kulturno integracijo dobi na raznolikosti in postaja bogatejša.

Poleg teh dimenzij so v teoriji znane še:

Identifikacijska dimenzija predstavlja občutek pripadnosti družbi (državi),⁴⁸ ki jo begunci sčasoma doživljajo kot novi dom.

Bivanjska dimenzija predstavlja neomejeno možnost naselitve, kjerkoli, pod enakimi pogoji kot to velja za druge prebivalce te države.⁴⁹

⁴⁷ Bešter, R. (2007).

⁴⁸ Slovenska Filantropija. (2016).

⁴⁹ Ibidem.

3. MEDNARODNI STANDARDI INTEGRACIJE

Standarde integracije beguncev na mednarodnem nivoju lahko posredno izpeljemo iz najpomembnejših mednarodnih instrumentov⁵⁰, neposredno pa so zapisani v temeljnem dokumentu begunskega prava, v Konvenciji. Sprejeta je na Diplomatski konferenci Združenih narodov 28. 7. 1951 (veljati je začela od 22. 4. 1954). Nastala je kot potreba, da se »prejšnji mednarodni sporazumi o statusu beguncev revidirajo in združijo, ter z novim sporazumom razširijo uporabo in varstvo, ki ga ti instrumenti predstavljajo«.⁵¹ Konvencija ni zastavljena tako, da bi odpravljala vzroke, temveč je oblikovana z namenom zmanjševanja posledic nezaželenih situacij in to na način, da ponuja zaščito žrtvam⁵² in to na mednarodnem nivoju, poudarjajoč vključevanje v novo družbo, kar je v bistvu smisel integracije. Njen protokol je odpravil geografske in časovne omejitve in tako je Konvencija postala univerzalni instrument zaščite. Kot taka poudarja mednarodno sodelovanje držav pri reševanju problema begunstva.⁵³ Njen namen je, da bi begunci sčasoma lahko uživali širši spekter pravic, saj si prizadeva, da se njihovo povezovanje in vezi z državo gostiteljico povečujejo⁵⁴ vse do polnopravne udeležbe v družbenem življenju države. To določajo tudi drugi mednarodni instrumenti, ki dopolnjujejo Konvencijo, in obravnavajo posebna vprašanja in področja, ki v Konvenciji niso zajeta, ter ponujajo mednarodni sistem izvrševanja in sistem nadzora⁵⁵ (npr. sistem sporočanja Odboru o izpolnjevanju obveznosti na podlagi 41. člena mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah).

Pravica do pomoči pri integraciji je kot del standardov zapisana v 34. členu Konvencije in 2. členu Statuta UNHCR; oba člena sledita ideji, da se beguncem čim bolj olajšajo postopki naturalizacije, s tem da 34. člen poleg splošne obveznosti državam nalaga še specifično

⁵⁰ Splošna deklaracija človekovih pravic, Mednarodni pakt o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, Konvencija o zaščiti otrokovih pravicah, Deklaracija Združenih narodov o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije...

⁵¹ Konvencija o statusu beguncev, preambula, tretji odstavek

⁵² UNHCR Slovenija. Konvencija o statusu beguncev. Pridobljeno 12. 05. 2017 s <http://www.unhcr.org/si/konvencija-o-statusu-beguncev>.

⁵³ Ibidem.

⁵⁴ UNHCR. (2013).

⁵⁵ UNHCR. (2006). *Legal and Protection policy research series: Rights of refugees in the context of Integration: Legal standards and Recommendations*. Pridobljeno 15. 12. 2017 s <http://www.unhcr.org/44bb90882.pdf>.

obveznost, in sicer da si z namenom naturalizacije prizadevajo za zmanjševanje takse in stroškov omenjenih postopkov.⁵⁶

Področja, kjer je integracija potrebna, so zlasti: status rezidenta, zaposlitev, namestitvev, izobraževanje in zdravstvena oskrba.

Status rezidenta nima svojega mesta v Konvenciji, ampak je njegov pomen večkrat poudarjen v poročilih in predstavlja del obsežne strategije za trajno rešitev.⁵⁷

3.1. ZAPOSILITEV

V Konvenciji je poudarjen pomen zaposlitve kot elementa integracije, saj so ji posvečeni 3 člani (17., 18., 19.) in čeprav so glede zaposlitve begunci izenačeni s tujci, besedilo (»države pogodbenice za begunce uporabljajo čim bolj ugodnejšo obravnavo«, »države pogodbenice naj z naklonjenostjo preuče izenačenje pravic vseh beguncev (...) s pravicami lastnih državljanov«) nakazuje na to, da države v širšem smislu razumejo določene termine (npr. 2 odstavek 17. člena bi se moral širše razumeti, ali pa pojem plačilnega dohodka), tako da bi vključili vse oblike zakonite zaposlitve, ki jih ni mogoče opredeliti kot samozaposlitev ali svobodni poklic.⁵⁸ Poleg Konvencije je pravica do dela poudarjena v mednarodnih instrumentih⁵⁹ in je zavarovana na višjem nivoju, saj je zapisano, da jo uživa vsakdo.

3.2. NASTANITEV

Stanovanje je kot del »življenjskega standarda«⁶⁰ omenjeno v več mednarodnih dokumentih.⁶¹ Konvencija v tem pogledu enači begunce s tujci, s tem da je večkrat poudarjeno, da je zaradi splošnega zdravstvenega stanja beguncev dobro, da niso izolirani, temveč da so čim bolj v stiku

⁵⁶ Ibidem.

⁵⁷ UNHCR. (2003). *Agenda for protection*. Pridobljeno 19. 08. 2017 s <http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3e637b194/agenda-protection-third-edition.html>.

⁵⁸ UNHCR. (2006).

⁵⁹ člen 6 mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, člen 23 Splošne deklaracije človekovih pravic, člen 11 in člen 14 Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, člen 5 mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije.

⁶⁰ Pojem »življenjski standard« je zapisan člen 11 mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

⁶¹ Člen 25 Splošne deklaracije človekovih pravic, člen 14 Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, člen 5 mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije, člen 27 konvencije o otrokovih pravicah in člen 11 mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah.

s prebivalci države gostiteljice. Na tem mestu bi omenila pravico do svobodnega gibanja⁶² in izbire prebivališča, saj se mora pravica do nastanitve razumeti širše in ne pomeni le nastanitve kjerkoli (zunaj mest, brez povezave z mestom, oddaljeno od institucij itd.) in kakorkoli (v zapuščenih zgradbah, brez pohištva in osnovnih sredstev...), ampak primerno človeku.⁶³ Zanimivo je, da Konvencija ne zastavlja dodatnih pogojev za pridobitev premoženja.⁶⁴

3.3. IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Izobraževanje in usposabljanje v večjem obsegu kot sama Konvencija varujejo drugi mednarodni dokumenti⁶⁵. Konvencija različno obravnava osnovnošolske otroke in otroke državljanov v drugih oblikah izobraževanja. Prve izenačuje z državljani, druge pa s tujci nasploh.⁶⁶ Razvidno je, da je izključeno šolanje v zasebnih šolah. Zaradi boljšega občutka pripadnosti, bi bilo treba ta člen brati v povezavi s 4. členom (svoboda veroizpovedi) in 29. členom (finančne obveznosti). Izobraževanje je moč in edino mesto, kjer dialog lahko uspe in je »orodje za zaščito«⁶⁷, zato je nujno vpeljati multikulturno izobraževanje⁶⁸ in še bolj poudarjati njegov pomen, kot platformo, kjer so predstavljeni elementi različnih kultur.

Učenje jezika države gostiteljice je predpogoj za daljše izobraževanje, čeprav ni omenjeno na mednarodni ravni, se lahko izpelje kot del izobraževanja in zaradi praktičnega pomena.

3.4. JAVNA POMOČ

Javna pomoč je beguncem dostopna pod enakimi pogoji kot državljanom,⁶⁹ kljub temu pa je dejansko stanje glede prejemanja le-te odvisno od same države in se od države do države zelo razlikuje, saj ima posamezna država različno definirano javno pomoč. Tudi drugi dokumenti⁷⁰ na

⁶² Člen 13 Splošne deklaracije človekovih pravic.

⁶³ UNHCR. (2006).

⁶⁴ Člen 14 Konvencije.

⁶⁵ Člen 22 Splošne deklaracije človekovih pravic, Člen 13 Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Člen 28 Konvencije o otrokovih pravicah, Člen 10 Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, Člen 5 mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije.

⁶⁶ Člen 22 Konvencije.

⁶⁷ UNHCR. (2003). *Education, field guidelines*. Pridobljeno 31. 12. 2017 s <http://www.unhcr.org/pro-tect/PROTECTION/40586bd34.pdf>.

⁶⁸ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

⁶⁹ Člen 23 Konvencije.

⁷⁰ Člen 11 mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, člen 6 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah, člen 24 in člen 27 Konvencije o otrokovih pravicah, Člen 25 Splošne

mednarodnem nivoju na splošno govorijo o javni pomoči, tako da imajo države dovolj prostora za inovativnost.

3.5. DELOVNA ZAKONODAJA IN SOCIALNO ZAVAROVANJE

Konvencija razlikuje javno pomoč (23. člen) in socialno zavarovanje kot del delovne zakonodaje in begunce v tem pogledu izenačuje z državljani, a z določenimi omejitvami.⁷¹ Ob tem bi rada poudarila, da bi bilo potrebno te omejitve odpraviti in begunce popolnoma izenačiti z državljani. Begunci namreč pravic iz svoje države izvora ne morejo prenesti v državo gostiteljico (npr. delovne dobe), v državi izvora pa jih ne morajo več izkoristiti.⁷²

3.6. ZDRUŽITEV DRUŽINE

Združitev družine predstavlja najbolj občutljivo in osnovno vprašanje ter izhodiščno točko integracijskih procesov, saj družina predstavlja »naravno in temeljno skupinsko enoto in je upravičena do zaščite s strani družbe in države«. ⁷³ Sama združitev družine ni omenjena v sami Konvenciji, temveč v drugih dokumentih.⁷⁴ Nezmožnost združitve družine ima le negativne posledice, saj povzroča hud stres in duševne stiske tako tistim članom, ki niso mogli zbežati (ponavadi so to najbolj ranljivi ženske in otroci) in zaradi tega ostanejo brez zaščite, kot članom družine, ki jim je uspelo dobiti status begunca, ampak zaradi daljše ločitve od svojih najbližjih večinoma živijo izolirano samsko življene.⁷⁵

3.7. OSEBNI DOKUMENTI IN POTNE LISTINE

Države pogodbenice morajo posameznikom, ki na njihovem ozemlju bivajo zakonito, izdati dokument s katerim lahko izkazujejo svojo istovetnost.⁷⁶ Tudi, države pogodbenice izdajajo potne listine⁷⁷ in priznavajo potne listine, ki so jih izdale podpisnice prejšnjih sporazumov.⁷⁸

deklaracije človekovih pravic, Člen 12 Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk, Člen 5 mednarodne konvencije o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije.

⁷¹ Člen 24 Konvencije.

⁷² UNHCR. (2006).

⁷³ Splošna deklaracija človekovih pravic.

⁷⁴ Člen 17 Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah, Člen 9 in člen 10 Konvencije o otrokovih pravicah.

⁷⁵ Hammarberg, T. *Begunci morajo imeti možnost združitve s svojo družino*. Pridobljeno 19. 02. 2018 s https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiLwZP2jbLZAhUL-qQKHd6iBXEQFggI1MAA&url=http%3A%2F%2Fwww.svetevrope.si%2Fres%2Fdokument%2Fdownloade89c.doc%3Fid%3D%2Fres%2Fdokument%2F11103-_1.doc%26url%3D%2Fres%2Fdokument%2F11103-1.doc%26title%3Dmnenje_komisarja_o_beguncih_in_pravici_d.doc&usq=AOvVaw0ahNOdoex4QQzj2vVnub0M

⁷⁶ Člen 27 Konvencije

3.8. PRISTOP SODIŠČU

Pristop sodišču (pravni pomoči) je zagotovljen vsakemu beguncu kot državljanu države gostiteljice, pri tem pa bi bilo potrebno ta pojem razumeti čim širše, tako da bi obsegal pravno pomoč v civilnih in kazenskih zadevah ter tudi pri administrativnih težavah.⁷⁹

4. EVROPSKI STANDARDI

V časih, ko diskriminacija, predsodki, rasizem in ksenofobija naraščajo, se večajo tudi pravne, moralne in ekonomske zahteve po ohranjanju prava EU in njenih vrednot in, zato je potrebno delati na še večji socialni koheziji.⁸⁰ Na koncu koncev je uspešna integracija skupni interes držav članic.⁸¹

Mednarodni standardi integracije beguncev zajeti v Konvenciji, predstavljajo izhodiščno točko pri določanju pravic na evropski ravni. Konvencija predstavlja tudi pravno podlago na kateri temeljijo ključne evropske direktive: Postopkovna Direktiva 2005/85⁸² (v nadaljevanju Postopkovna Direktiva) in Kvalifikacijska Direktiva 2011/95⁸³ (v nadaljevanju Kvalifikacijska Direktiva) ter Direktiva 2003/86⁸⁴ o pravici do združitvi družine (v nadaljevanju Direktiva o pravici do združitve družine). Obsegajo in oblikujejo integracijske procese od začetne do polnopravne faze socio-ekonomske in socio-kulturne integracije in na ta način dovoljujejo

⁷⁷ Člen 28 Konvencije, odstavek 1

⁷⁸ Člen 28 Konvencije, odstavek 2

⁷⁹ UNHCR. (2006).

⁸⁰ EUROPEAN COMMISSION Brussels, 7.6.2016 COM(2016) 377 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS *Action Plan on the integration of third country national* Pridobljeno dne 8.9.2017 s https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf.

⁸¹ Ibidem.

⁸² Direktiva Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah, UL L 326, 13. 12. 2005.

⁸³ Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite, UL L 379, 20. 12. 2011.

⁸⁴ Direktiva sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine, UL L 251, 03.10.2003.

beguncem, da s svojim polnim potencialom prispevajo družbi.⁸⁵ Omenjene direktive so potrjene s Skupnimi osnovnimi načeli za integracijo priseljencev v EU (Common Basic Principles for Immigrant Integration Policy in the EU), ki so državam članicam vodila, kako odgovoriti na potrebe in priložnosti, ki jih begunci prinašajo s seboj v svoje nove domove.⁸⁶

Tako je cilj Postopkovne Direktive določiti minimalni okvir glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah, hkrati predpisuje pogoje pod katerimi naj bi bil postopek za pridobitev statusa begunca izpeljan.⁸⁷ Namen Kvalifikacijske Direktive je določitev standardov glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite.⁸⁸

Evropska konvencija o človekovih pravicah (v nadaljevanju EKČP) ponuja priložnost pritožbe na evropsko sodišče za človekove pravice, po izčrpanju vseh pravnih sredstev. Podobno priložnost ponuja tudi Evropska socialna listina, ki dovoljuje podajanje pritožb Komiteju neodvisnih ekspertov⁸⁹. Poleg tega Evropska unija izvaja dober monitoring, saj je spremljanje integracije beguncev predstavljeno v MIPEX-u in PROSINT-u.

V nadaljevanju bom predstavila razlike evropskih standardov v odnosu do mednarodnih standardov.

»EU ima enega najbolj zaščitniških in velikodušnih azilnih sistemov na svetu, dodelitev statusa mednarodne zaščite v državah članicah EU pa je v praksi skoraj vedno pripeljala do trajne nastanitve v EU, čeprav je bil njen prvotni in glavni namen dodelitev zaščite le za toliko časa, kolikor traja nevarnost preganjanja ali resne škode. Ko se okoliščine v državi izvora ali položaju prosilca spremenijo, zaščita namreč ni več potrebna. Čeprav Direktiva o kvalifikacijah vsebuje določbe o prenehanju statusa, se v praksi sistematično ne uporabljajo.«⁹⁰ Bi bilo izjemno nevarno, če bi se te določbe uporabljale, saj bi to pomenilo nasilno prekinitev vsega dobrega, kar

⁸⁵ Tanczos, J. (2017). *Lost in translation? The European standards behind refugee integration?*. Pridobljeno 26. 10. 2017 s http://www.forintegration.eu/uploads/drive/publikacije/pdf/lost_in2.pdf.

⁸⁶ Ibidem.

⁸⁷ Direktiva 2005/85ES Evropskega Sveta z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah, UL L 326, 3. 12. 2005

⁸⁸ 12 odstavek direktive 2011/95EU.

⁸⁹ UNHCR. (2006).

⁹⁰ EUROPEAN COMMISSION Brussels, 7.6.2016 COM(2016).

prinaša integracija (begunec gre čez integracijski proces, se seznanj z državo gostiteljico, uredi socialno življenje, začne spet živeti, z novim upanjem, itd.).

4.1. SPLOŠNO O STANDARDIH

Dostop do integracijskih ukrepov je podan v Kvalifikacijski Direktivi in govori o individualnem pristopu in »upoštevanju posebnih potreb upravičencev«.⁹¹ Ona sledi ciljem, zastavljenim v Konvenciji in jih še bolj razvija.

To pomeni, da so v Kvalifikacijski Direktivi prisotna tudi naslednja načela: načelo nevračanja, pravica do informiranja, poudarjena je enotnost družine, urejen dostop do zaposlitve in postopkov za priznavanje kvalifikacij, dostop do nastanitve ter integracijskih ukrepov.

Po prenovljeni Kvalifikacijski direktivi je spremenjeno trajanje dovoljenja za prebivanje, ki je zmanjšano s pet na tri leta, za družinske člane pa velja krajše trajanje dovoljenja rok z možnostjo podaljšanja⁹². To lahko negativno vpliva na integracijo⁹³, saj ta rok poudarja občutek negotovosti.

Kar zadeva priznavanje kvalifikacij pravni red Evropske unije na področju zakonitih migracij in azila sicer določa enako obravnavo državljanov in upravičencev do mednarodne zaščite v skladu s Kvalifikacijsko Direktivo 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta (3), v primeru beguncev pa nudi celo olajševalne ukrepe.⁹⁴

Pravica do združitve družine je posebej poudarjena v Direktivi 2003/86 in v praksi sodišča,⁹⁵ čeprav obstaja možnost zavrnitve združitve družine⁹⁶, a v praksi se včasih težko doseže družitev največ iz dveh razlogov: zaradi administrativnih ovir ali finančnih težav.

⁹¹ Člen 34 Direktive 2011/95.

⁹² Člen 24 Direktive 2011/95 .

⁹³ UNCR. (2007).

⁹⁴ Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2017 o evropskem ogroddu kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in razveljavitvi Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogroddja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje, Uradni list Evropske unije | C 189/15. Pridobljeno 16.9.2017 s [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN).

⁹⁵ Sodba 52701/09 Mugenzi v. France, pridobljeno 30. 09. 2017 s <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/content/ecthr-%E2%80%93mugenzi-v-france-application-no-5270109> in 2260/10 Tanda-Muzinga v. France.

⁹⁶ Člen 6 Direktive 2003/86.

4.2. SOCIO-EKONOMSKI STANDARDI

Kar zadeva socio-ekonomske standarde, kot so rešitev stavnovanjskega problema, pristop na trg dela in poklicno usposabljanje Kvalifikacijska direktiva za razliko od Konvencije, ki izenačuje begunce s tujci, to raven presega in begunce izenačuje z državljani.⁹⁷

4.3. SOCIO-KULTURNI STANDARDI

V socio-kulturnih standardih je poudarjena pravica do izobraževanja tako mladoletnikov kot odraslih državljanov tretjih držav, kar spet prestavlja preseganje standardov, zastavljenih s Konvencijo.⁹⁸ Kulturne raznolikosti naše družbe bi se morali veseliti kot vira živosti in še večjega bogastva družbe.⁹⁹

5. PRAVNA UREDITEV INTEGRACIJE V REPUBLIKI SLOVENIJI

5.1. ZGODOVINSKI RAZVOJ

Družbene spremembe in spremembe pravne ureditve, ki jih je doživela Slovenija, so se odražale tudi na področju begunskega prava in posledično vplivale na dojemanje in uresničevanje integracijskih ukrepov.

Potencial začetnega pristopa enakih možnosti vseh, da sodelujejo pri nastajanju nove države, je »odseval zaupanje v harmonične odnose med »nazivnim« narodom, po katerem država nosi ime, in »priseljenci« državljani.«¹⁰⁰ Ta potencial se sčasoma spremenil in » v veliki meri vplival tudi na poznejši pristop do oblikovanja integracijske politike in uresničevanja ukrepov vključevanja imigrantov v slovensko družbo in državo.«¹⁰¹ Ta preobrat se kaže v poostrenih pogojih glede

⁹⁷ Tanczos, J. (2017).

⁹⁸ Ibidem.

⁹⁹ Sklepi Sveta z dne 26. novembra 2009 o izobraževanju otrok iz migrantskih družin SL | Uradni list Evropske unije | C 301/5 pridobljeno 24.9.2017 s [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:52009XG1211\(01\)&fromTab=ALL&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:52009XG1211(01)&fromTab=ALL&from=EN).

¹⁰⁰ Bešter, R. in Medvešek, M. (2010).

¹⁰¹ Ibidem.

pridobitve državljanstva (bivanje v Sloveniji 10 let, neprekinjeno 5 let pred vložitvijo prošnje, zagotovljen stalni vir dohodkov, odpust iz dotedanjšega državljanstva itd.).¹⁰²

Integracijska politika v Sloveniji je šla čez precejšnje spremembe in to od začetne faze, kjer je bil poudarek na osamosvojitvi Slovenije do končne faze oziroma »evropeizacije« integracijske politike,¹⁰³ kjer govorimo o usklajevanju slovenske politike z evropskimi standardi integracije.

V začetni fazi je poudarek bil tudi na avtonomnem državljanstvu, nato je sledila faza večjega priseljevanja in dojemanja priseljencev kot začasnih,¹⁰⁴ a v tej končni fazi lahko govorimo o integracijskih ukrepih, ki so bolj opredeljeni in prilagojeni potrebam beguncem, saj so sledili evropskim trendom v integracijski politiki.

Pravna ureditev integracije in njeno dejansko uresničevanje sta bistveni za nenehen proces »gradnje naroda« in države.¹⁰⁵ To se je lepo izkazalo v praksi, ko primerjamo pravice, ki so bile dane beguncem od leta 1997 naprej in pravice, ki so jih pridobili kasneje. Tu mislim predvsem na povezanost med nastankom mlade države in zelo omejenimi pravicami beguncev (na začetku brez integracije) in kasnejšo krepitvijo države in razširjenim krogom pravic. V tem smislu je treba razumeti da »je priseljevanje z nacionalnega stališča lahko moteče, kajti proces nacionalne integracije in nacionalne države služi tako politiki identitete kot politiki interesa«.¹⁰⁶

Prvi zakon, ki se je ukvarjal z integracijo v Sloveniji, je bil ZZZat (1997),¹⁰⁷ ki se je nanašal predvsem na priseljence iz nekdanjih jugoslovanskih držav, večinoma iz Bosne in Hercegovine. V teh občutljivih časih je bilo zelo težko pridobiti status begunca, ker je bila azilna politika v večini usmerjena k vrnitvi beguncev in oskrbi glede začasnega zatočišča. V takem ozračju se o integraciji niti ni veliko razmišljalo. Lahko sklepamo, da zgoraj omenjene pravice v praksi pravzaprav niso pomenile veliko – begunci so imeli pravico do preživetja v nastanitvenih centrih (zapuščene šole, bivališča, vojašnice ali počitniške prikolice), imeli so omejeno gibanje (samo z dovolilnicami), in najpomembnejše, odvzeta jim je bila pravica do dela (delali so le preko napotnic), kar pomeni, da niso imeli možnosti za osebni zaslužek. Prav tako niso imeli pravice

¹⁰² Zakon o tujcih (Uradni list RS, št. [16/17](#) – uradno prečiščeno besedilo in [59/17](#)).

¹⁰³ Bešter, R. in Medvešek, M. (2010).

¹⁰⁴ Ibidem.

¹⁰⁵ Ibidem.

¹⁰⁶ Ibidem.

¹⁰⁷ Zakon o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. [20/97](#), [94/00](#) – odl. US, [67/02](#), [2/04](#) – ZPNNVSM in [65/05](#) – ZZZRO).

do stalnega bivanja. Problem začasne begunske zaščite je v tem, da zagotavlja manj pravic, kakor jih določa Konvencija.¹⁰⁸

Ne glede na to, je bilo večinsko mnenje, da priseljenci/begunci predstavljajo ogromno breme za mlado državo. Kljub tako težkim življenjskim pogojem, so se nekateri odločili, da ostanejo v Sloveniji, a slovensko upiranje sprejeti jih kot priseljence, so postavili kot vprašanje kratenja osnovnih pravic, v nasprotju z mednarodnimi predpisi.¹⁰⁹ Med drugim je značilnost tega zakona, da ne opredeli prenehanja oziroma maksimalnega trajanja začasne begunske zaščite, temveč je v 5. členu samo zapisano, da začasno zatočišče preneha, ko prenehajo razmere, zaradi katerih ga je oseba pridobila.¹¹⁰

Ker ta zakon sčasoma ni zadoščal¹¹¹ (bil je preveč restriktiven, njegova največja pomanjkljivost so bile kratene pravice do dostopa do stalnega bivanja in neurejen dostop do redne zaposlitve), je bil leta 2002 spremenjen in dopolnjen in tako je bil narejen korak naprej k širitvi pravic. Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov je tem osebam zagotavljal pomoč pri vključevanju v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje.¹¹² Spremembe zakona so se kazale v tem, da so osebe z začasnim zatočiščem dobile pravico do stalnega bivanja ter do denarne pomoči za zasebno nastanitev ob izselitvi iz nastanitvenega centra, temu je sledila pravica do brezplačnega učenja jezika, pravica do pravne pomoči ter pridobitve državljanstva po desetih letih.¹¹³

5.2. SEDANJA UREDITEV

Z namenom približevanja EU in usklajevanja lastnih interesov z mednarodnimi obveznostmi je Slovenija leta 1999 sprejela Resolucijo o imigracijski politiki (v nadaljevanju ReIPRS). Integracija predstavlja enega izmed treh temeljnih stebrov integracijske politike, kjer gre v osnovi za priseljensko politiko kako je zapisano:

¹⁰⁸ Vrečer, N. (2007).

¹⁰⁹ Sjekoča, M. (2006). *Integracija beguncev v slovensko družbo*. Pridobljeno 13. 07. 2017 s https://books.google.si/books/about/Integracija_kot_%C4%8Dlovekova_pravica.html?id=tCMWAQAAMAAJ&printsec=frontcover&source=kp_read_button&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false.

¹¹⁰ Ibidem.

¹¹¹ Osebe z začasno zaščito so imele manj pravic kot tujci, torej pod standardom, ki ga določa Konvencija.

¹¹² Zakon o dopolnitvah Zakona o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. [67/02](#)).

¹¹³ Ibidem.

»...do prisotnih in bodočih priseljencev, ki se nanaša na ukrepe države in družbe in zagotavlja ugodne pogoje za kakovost življenja priseljenih, spodbuja integracijo in omogoča, da priseljenci postanejo odgovorni udeleženci družbenega razvoja Slovenije«. ¹¹⁴

Leta 2002 je bila sprejeta Resolucija o migracijski politiki (v nadaljevanju ReMPRS), ki poudarja načela prejšnje, ¹¹⁵ a posebej v zvezi z integracijo poudarja načelo enakopravnosti, ki je eno od glavnih za uveljavitev integracijske politike. »V tem kontekstu enakopravnost pomeni zagotavljanje enakih socialnih možnosti; pravice do izražanja kulturne identitete ob zagotovitvi spoštovanja integritete in dostojanstva vsakega posameznika in ohranjanja lastne kulture v skladu z zakoni in temeljnimi vrednotami Republike Slovenije«. ¹¹⁶ Ta resolucija je načrtala pluralistični model integracijske politike, ¹¹⁷ kar pomeni, da so priseljenci pri vključitvi v novo državo lahko ohranjajo svojo kulturno identiteto. Pri opredelitvi ukrepov, na katere se integracijska politika nanaša, pa dodaja še aktivno preprečevanje diskriminacije, ksenofobije in rasizma. ¹¹⁸ V ReMPRS-u je zapisano, da uveljavitev izhodišč integracijske politike:

»zahteva določene pravne okvire in družbene ukrepe, tako v okviru splošne družbene politike kot tudi za posamezne skupine priseljencev, usmerjene programe, ki bodo spodbujali integracijo priseljencev v slovensko družbo, preprečevali diskriminacijo in družbeno obrobnost in omogočali, da priseljenci izražajo in gojijo lastno kulturo in vrednote na podlagi spoštovanja osebne integritete in dostojanstva v skladu z zakoni Republike Slovenije». ¹¹⁹

Integracijska politika v širšem smislu zajema vse politike in ukrepe, ki na posreden ali neposreden način pripomorejo k integraciji priseljencev. Sem sodijo izobraževalna politika, socialna politika, zdravstvena politika, politika zaposlovanja, politika državljanstva idr. ¹²⁰ V ožjem smislu pa integracijska politika zajema točno določene programe in ukrepe, ki se podrobneje ukvarjajo z integracijo. ¹²¹ Ti programi so različni od države do države, a večinoma se

¹¹⁴ Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 40/99).

¹¹⁵ Načelo solidarnosti, zgodovinske odgovornosti, odgovornosti do državljanov in države, spoštovanja človekovih pravic, svobode in vzajemnega sodelovanja.

¹¹⁶ Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 40/99).

¹¹⁷ Bešter, R. (2007). *Migracijska politika Slovenije in EU*. Pridobljeno 13. 06. 2017 s http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/Bester01.pdf.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ 8. poglavje Resolucije o migracijski politiki Republike Slovenije

¹²⁰ Komac, M. (2007).

¹²¹ Kosmac, M. (2007)

v začetni fazi nanašajo na učenje jezika, na spoznavanje institucij države gostiteljice ter na programe usposabljanja in zaposlovanja.

»Integracijska politika bi morala temeljiti na individualnem pristopu v smislu zagotavljanja enakih individualnih pravic, dopolnjenim s skupinskim pristopom v smislu zagotavljanja skupinsko-specifičnih pravic na področjih, ki so pomembna za zagotavljanje dejanske enakopravnosti manjšinskih skupin v družbi in za ohranjanje njihovih posebnih kulturnih značilnosti«. ¹²²

Poleg Ustave, ki spoštuje človekove pravice na sploh ¹²³ v slovenskem pravnem redu za integracijo skrbita Zakon o mednarodni zaščiti-1 ¹²⁴ (v nadaljevanju ZMZ-1), Zakon o tujcih-2 ¹²⁵ (v nadaljevanju ZTuj-2), nato pa kot podzakonski predpisi Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito ¹²⁶ in Uredba o hišnem redu integracijske hiše ¹²⁷.

Od sprejetja ReIPRS-a so bili v Sloveniji sprejeti trije zakoni, ki vsebujejo eksplicitna določila o integraciji priseljencev in tujcev v Republiki Sloveniji. To so Zakon o azilu, Zakon o tujcih in Zakon o začasnem zatočišču, nato zakon o dopolnitvah tega zakona iz leta 2002 ¹²⁸ ter kot zadnji Zakon o mednarodni zaščiti. Vsi zakoni predpisujejo integracijske ukrepe za vključitev beguncev, tujcev, oziroma oseb s pridobljenim dovoljenjem za stalno bivanje po Zakonu o začasnem zatočišču, nanašajo pa se tudi na učenje jezika in seznanitev s slovensko zgodovino.

ZMZ-1 sledi določbam Konvencije in vključuje evropske direktive 2013/32EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (prenovitev), 2013/33EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (prenovitev) in 2011/95EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do

¹²² Ibidem.

¹²³ Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [33/91-I](#), [42/97](#) – UZS68, [66/00](#) – UZ80, [24/03](#) – UZ3a, 47, 68, [69/04](#) – UZ14, [69/04](#) – UZ43, [69/04](#) – UZ50, [68/06](#) – UZ121,140,143, [47/13](#) – UZ148, [47/13](#) – UZ90,97,99 in [75/16](#) – UZ70a), Oddelek II

¹²⁴ Zakon o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. [16/17](#))

¹²⁵ Zakon o tujcih (Uradni list RS, št. [1/18](#))

¹²⁶ Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito (Uradni list RS, št. [72/17](#)).

¹²⁷ Uredba o hišnem redu integracijske hiše (Uradni list RS, št. [22/17](#)).

¹²⁸ Ibidem.

mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev), ter usklajuje slovensko zakonodajo glede mednarodne zaščite z zakonodajo preostalih držav članic EU v smislu vzpostavljanja skupnega evropskega azilnega Sistema. Cilj zakona je predvsem uvedba zakonitih, učinkovitih in hitrih azilnih postopkov, ki dajejo potrebno zaščito državljanom tretjih držav in omogočajo njihovo vključevanje v slovensko družbo.¹²⁹

Kakor je ugotovil Komisar za človekove pravice Sveta Evrope, je zakonski okvir, ki postavlja meje dostopnih uslug, pravic, obveznosti v Sloveniji, zadosten. Natančneje, »skladno z 90. členom Zakona o mednarodni zaščiti begunci uživajo enake pravice kot slovenski državljani, prejemajo denarno nadomestilo za namestitev na zasebnem naslovu, imajo možnost zdravstvene oskrbe in socialne pomoči, izobraževanja in zaposlitve, ob tem zakon poudarja tudi pomoč beguncem pri integraciji v družbo«. ¹³⁰ Tako status begunca velja kot dovoljenje za stalno prebivanje, nameščeni so v integracijski hiši za obdobje od enega leta, nato so upravičeni do denarnega nadomestila na zasebnem naslovu (18 mesecev). V zakonu je poudarjena vloga Urada za oskrbo in integracijo migrantov kot nosilca integracijskih ukrepov. Kako dejansko poteka integracija podrobneje opisujem v poglavju Nosilci integracije.

Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito podaja informacije o tem, kako se izvajajo pravice, opisane v 90. členu ZMZ-1. Informiranje beguncev se izvaja s pomočjo različnih brošur, priročnikov in različnih vsebin v elektronski obliki. Glede denarnega nadomestila pa je odločeno, da se to izplača na zahtevo begunca, v roku treh mesecev, kot podlaga za izračun se vzame višina minimalnega dohodka, ki od 1. 8. 2017 znaša 297,53 evra. Da ne bi prišlo do nerazumevanja, poudarjam, da do zneska v enaki višini niso upravičeni vsi člani družine begunca, temveč se to zmanjšuje, kot je omenjeno v uredbi.

Čeprav se to zadnje direktno ne nanaša direktno na integracijo bi na tem mestu omenila zadnjo spremembo ZoTuj-2 (člen 10b), ki ustavlja vsako misel o integraciji, ker beguncem preprečuje vstop v Slovenijo. Vedno se poudarja, da morajo države po mednarodnem zakonu zagotoviti

¹²⁹ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017). *Poročilo z delovnega področja migracij, mednarodne zaščite in vključevanja za leto 2016*. Pridobljeno 26. 06. 2017 s http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DUNZMN_2013/DUNZMN_2014/DUNZMN_2015/DUNZMN_2016/DUNZMN_2017/Statisticno_porocilo_-_SLOVENSKO_2016.pdf.

¹³⁰ Council of Europe. CommDH(2017)21. Strasbourg, 11 July 2017. Muižnieks, N. (2017). *Commissioner for human rights of the council of Europe following his visit to Slovenia from 20 to 23 march 2017*. Pridobljeno 19. 10. 2017 s <https://rm.coe.int/report-on-the-visit-to-slovenia-from-20-to-23-march-2017-by-nils-muizn/1680730405>.

zaščito tistim osebam, ki jo potrebujejo, tako kot ne smejo vrniti oseb na območja, kjer bi bila njihovo življenje in svoboda ogrožena.¹³¹

Za naše razmere bi lahko veljalo, da je »poleg pomanjkanja celovite integracijske strategije problem tudi to, da se v Sloveniji veliko več energije vlaga kot v integriranje in omejevanje priseljevanja, obenem pa zdaj nimamo proaktivne migracijske politike, primerne za sodobni čas, s katero bi priseljevanje načrtovali«. ¹³²

6. NOSILCI INTEGRACIJE

6.1 DRŽAVNI IN DRUGI OBLASTNI ORGANI

Za integracijo beguncev je od 1. Junija 2017 zadolžen Urad Vlade za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljevanju Urad).¹³³ Programi vključevanja oseb z mednarodno zaščito pod okriljem Urada » zajemajo operativno pomoč pri reševanju življenjskih situacij, učno pomoč in učenje jezika ter izvedbo integracijskih aktivnosti in ukrepov z izvajanjem različnih dejavnosti, ki osebam z mednarodno zaščito in njihovim družinskim članom lajšajo dostop do informacij in lažjo orientacijo v družbi«. ¹³⁴Naloge Urada so:

- priprava standardov in usmeritev za delo na področju integracije,
- sodelovanje pri pripravi zakonodaje s področja mednarodne zaščite,
- priprava integracijskih načrtov za osebe s priznano mednarodno zaščito in spremljanje njihovega uresničevanja,
- zagotavljanje namestitvenih kapacitet in delovanja integracijskih hiš in izpostav,
- priprava internih navodil za delovanje integracijskih hiš in njegovih izpostav,
- vodenje postopkov in organizacija nastanitev oseb s priznano mednarodno zaščito ter opravljanje drugih nalog povezanih z nastanitvijo oseb s priznano mednarodno zaščito,

¹³¹ UNHCR Slovenija. (2016). *Spremljanje postopkov na meji/ Mešani migracijski tokovi*. Pridobljeno 28. 02. 2017 s <http://www.unhcr.org/si/111-siaspremljanje-postopkov-na-meji-html.html> .

¹³² Kogovšek Šalamon, N in Ladič, M. (24. 06. 2017).

¹³³ Najprej se je s problematiko begunstva ukvarjala posebna vladna služba (Urad za priseljevanje in begunce), ki je bila ukinjena aprila 2004 in njene naloge so prenesene na Ministrstvo za notranje zadeve.

¹³⁴ Ministrstvo za notranje zadeve. (2016). *Svetovni dan beguncev: Med nami in z nami*. Pridobljeno 12. 08. 2016 s http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9790/.

- koordinacija dela nevladnih, mednarodnih in drugih organizacij na področju integracije migrantov,
- sodelovanje pri medresorski implementaciji integracijskih ukrepov z delovnih področij posameznih ministrstev,
- opravljanje nalog, povezanih z izvajanjem programov pomoči pri integraciji oseb s priznano mednarodno zaščito,
- svetovanje osebam s priznano mednarodno zaščito.¹³⁵

Pri opravljanju nalog Urad tesno sodeluje z Evropsko migracijsko mrežo (EMN), Evropsko agencijo za podporo azilu (EASO) in Nacionalno kontaktno točko Evropske integracijske mreže (EIN). Urad pri opravljanju svojih rednih nalog, sodeluje ne le z državnimi organi, lokalnimi skupnostmi, centri za socialno delo, temveč tudi z nevladnimi organizacijami (mednarodnimi in domačimi).¹³⁶

Poleg Urada k uspešnosti integracije s svojim sodelovanjem prispevajo ministrstvo za delo, zavod za zaposlovanje, javni zavodi (učenje slovenščine), ministrstvo za šolstvo, center za socialno delo in drugi javni subjekti.

Predpogoji za uspešno integracijo so: osnovno znanje jezika, zgodovine in institucij gostiteljske države ter opravljanje dela oziroma zaposlitev¹³⁷, predstavniki nevladnih organizacij pa poudarjajo, da to ni dovolj.¹³⁸

Učenje jezika, ki je poverjeno javnim zavodom, se izvaja v okviru 300-urnega tečaja. Po koncu tečaja je organiziran preizkus znanja slovenskega jezika. Stroške prvega opravljanja krije Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljevanju MNZ).¹³⁹

Diskriminacija in pomanjkanje diplom (kvalifikacij) so najbolj pomembni dejavniki, zaradi katerih so begunci pogosto v nezavidnem položaju in »morajo sprejeti prekarno delo s slabimi

¹³⁵ Urad Vlade republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov. *Pristojnosti*. Pridobljeno 28. 09. 2017 s http://www.uoim.gov.si/si/o_uradu/pristojnosti/.

¹³⁶ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017).

¹³⁷ Kogovšek-Šalamon, N. in Ladič, M. (2017).

¹³⁸ Council of Europe. CommDH. (2017).

¹³⁹ Ministrstvo za notranje zadeve. (2016).

delovnimi razmerami.«¹⁴⁰ Zaposlitev dodatno upočasnjuje postopek priznavanja diplom in ugotavljanje usposobljenosti, ki je sicer za osebe z mednarodno zaščito brezplačen, saj stroške krije MNZ, ki se zaveda, da veliko število beguncev sploh ne razpolaga s potrebno dokumentacijo ali dokazili o svoji zaključeni izobrazbi¹⁴¹ in da tistim, ki spričevala in potrdila imajo, to pri iskanju zaposlitve ne pomaga kaj dosti, ker delodajalci pogosto ne upoštevajo spričeval in potrdil iz tujih držav. Zato je treba osebi z mednarodno zaščito njeno znanje uradno ovrednotiti oziroma potrditi spričevala, diplome in druga dokazila. Pri tem se te osebe srečujejo s kompliciranim in dolgotrajnim procesom preverjanja in potrjevanja izobraževanja.¹⁴² Izjemno pomoč beguncem, pri kompliciranih in zapletenih administrativnih postopkih dajejo svetovalci za begunce.¹⁴³ Alternativne metode testiranja in priznavanja kvalifikacij, vključno s tistimi, ki so pridobljene s pomočjo neformalnega učenja, v Sloveniji še niso ustrezno razvite.¹⁴⁴

Urad koordinira nastanitve v integracijski hiši¹⁴⁵ in nosi stroške za nastanitev na zasebnem naslovu (za obdobje od 18 mesecev). Iskanje stanovanja je lahko dolgotrajen postopek, saj se begunci srečujejo z visokimi najemniniami terz nenaklonjenostjo najemodajalcev in okolice.¹⁴⁶ Zagotovljeno prebivališče je predpogoj za dobro integracijo na vseh področjih življenja, saj omogoča beguncem dolgoročno perspektivo v svoji novi državi.¹⁴⁷ Odklonilen odnos najemodajalcev do oseb s priznano mednarodno zaščito se je v letih po begunskem valu še povečal, zaradi česar se je čas do pridobitve ustreznega stanovanja bistveno podaljšal.¹⁴⁸ Posledično je to, ob polni zasedenosti integracijskih hiš, vodilo tudi do tega, da so osebe kljub pridobitvi statusa mednarodne zaščite bivale v azilnem domu ali njegovih izpostavah še več mesecev.¹⁴⁹

Glede pogojev za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje je sicer Slovenija kljub uveljavitvi Direktive 2003/109/ES iz leta 2005 ohranila zahtevano 5-letno obdobje prebivanja v Sloveniji. Slovenija se še vedno uvršča med države, ki zahtevajo najdaljše obdobje predhodnega bivanja v

¹⁴⁰ International Organization for Migration. (2017).

¹⁴¹ Ibidem.

¹⁴² Liberšar, H. (2007).

¹⁴³ International Organization for Migration. (2017).

¹⁴⁴ Ibidem.

¹⁴⁵ Begunci so upravičeni do nastanitve v integracijski hiši za obdobje do enega leta, a lahko se podaljša za šest mesecev.

¹⁴⁶ Liberšar, H. (2007).

¹⁴⁷ Tanczos, J. (2017).

¹⁴⁸ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2016).

¹⁴⁹ Ibidem.

državi kot pogoj za naturalizacijo. Za slovensko državljanstvo namreč lahko priseljensec zaprosi šele po desetih letih prebivanja v Sloveniji¹⁵⁰, a begunec za pet let.

Nastanitev mladoletnikov brez spremstva je predmet posebnega pilotnega projekta, ki ga izvaja MNZ skupaj z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ), z ministrstvom za izobraževanje, znanost in sport (v nadaljevanju MIZ), kar na MNZ ocenjujejo kot primer dobre prakse.¹⁵¹ Mladoletnikom je namenjena posebna pozornost in to posebej pri izbiri takšnih življenjskih možnosti, ki mu bojo olajšale vključitev v slovensko družbo.¹⁵²

Komisar za človekove pravice Sveta Evrope je opazil, da je Slovenija začela z implementacijo številnih integracijskih ukrepov in ima »namen razvijati obsežno in učinkovito integracijsko politiko, ki temelji na medkulturnem dialogu«.¹⁵³ Opozoril pa je na razmeroma nizko število beguncev s prilagojenim načrtom integracije.

Osebe, ki so registrirane pri Zavodu za zaposlovanje (v nadaljevanju ZZZS), imajo možnost, da se vključijo v ukrepe aktivne politike zaposlovanja: tečaji slovenskega jezika, izobraževalni programi za odrasle, ter različna usposabljanja v okviru nacionalne poklicne kvalifikacije, a to enako velja tudi za osebe s priznano mednarodno zaščito, ki so registrirane pri zavodu.¹⁵⁴ Tako ZZZRS načrtuje vpeljavo 2 programa za boljšo integracijo beguncev na trgu dela. Prvi program bo osredotočen na dostop do usposabljanj v okviru nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter do drugega neformalnega znanja in veščin, ki so bili opredeljeni v zvezi s potrebami na slovenskem trgu dela. Ta program bo najprej opredelil posamezne interese in kompetence pred vključitvijo v usposabljanje za poklicne kvalifikacije in druge neformalne kompetence. Drugi program bo osredotočen na usposabljanje na delovnem mestu (do 6 mesecev).¹⁵⁵ V raziskavi je ugotovljeno: »Čeprav večina ciljne skupine trenutno ne koristi možnosti za samozaposlitev in različne oblike podjetništva, kot je socialno podjetništvo, lahko vendarle te oblike zaposlitve predstavljajo

¹⁵⁰ Ibidem.

¹⁵¹ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. *Projekt namestitve mladoletnikov brez spremstva je primer dobre prakse in se nadaljuje*. Pridobljeno 15. 09. s http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/10112/.

¹⁵² Muižnieks, N. (2017). *Commissioner for human rights of the council of Europe following his visit to Slovenia from 20 to 23 march 2017*. Pridobljeno 19. 10. 2017 s <https://rm.coe.int/report-on-the-visit-to-slovenia-from-20-to-23-march-2017-by-nils-muizn/1680730405>.

¹⁵³ Ibidem.

¹⁵⁴ International Organization for Migration.

¹⁵⁵ Ibidem.

ustrezno rešitev za določeno število oseb s priznano mednarodno zaščito v Sloveniji.«¹⁵⁶ ZZZRS je usposobil svetovalce, katerih naloge so usmerjene v svetovalni proces ter obveščanje oseb o zaposlenih in delovnih pogojih.¹⁵⁷

Na uspešnost integracije posredno vpliva tudi Varuh človekovih pravic, ki izdaja poročila o spoštovanju človekovih pravic, opozarja na pomanjkljivosti v pravni ureditvi. V okviru svojega dela se ukvarja tudi s problematiko beguncev.

Menim, da institucije javnega sektorja med seboj niso dobro povezane, saj so praviloma osredotočene le na njim zaupan del integracijskega procesa, namesto da bi s koordiniranim pristopom integracijo videli kot cilj, ki ga morajo zasledovati z roko v roki. Računsko sodišče je na primer ugotovilo, da MNZ nima ustreznih mehanizmov za zagotovitev učinkovitega sodelovanja z drugimi pristojnimi deležniki glede zagotavljanja čim večje integracije oseb z mednarodno zaščito na vseh ključnih področjih politike vključevanja.¹⁵⁸ Po mojem mnenju bi bilo treba iskati razloge za počasno integracijo preko sistema periodičnega poročanja o integracijskem procesu posameznika, ki bi obsegalo čim več različnih podatkov.

Čeprav na spletni strani Urada, pod zavihkom »integracija« najdemo statistični podatek o številu integriranih oseb z mednarodno zaščito, to v bistvu ne govori preveč oziroma ni razvidno, kako je integracija spremljana.

Smiselno bi bilo tudi narediti seznam projektov, ki so na voljo, s pripisom subjektov, ki jih izvajajo. Dodati bi bilo treba opis projekta (v kakšnem obsegu se izvaja, komu je namenjen). Zagotoviti bi bilo treba tudi kontinuiranost projektov, saj daljše prekinitve lahko zmanjšajo učinkovitost, pridobivanje kompetenc pa je oteženo. Pogosteje bi bilo treba izvajati analize stanja integracije, povečati izmenjavo informacij in znanja med deležniki, iskati trajnejše rešitve ter zagotoviti bolj natančno in pregledno statistiko na področju integracije.

¹⁵⁶ Ibidem.

¹⁵⁷ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017)

¹⁵⁸ Republika Slovenija, Računsko sodišče. (2016). *Revizijsko poročilo: Učinkovitost in uspešnost ukrepov za integracijo humanitarnih migrantov*. Pridobljeno 3. 02. 2018 s [http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/1/KF89D870C8186E4EEC125807D004E10B5/\\$file/Integracija_migrantov.pdf](http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/1/KF89D870C8186E4EEC125807D004E10B5/$file/Integracija_migrantov.pdf).

6.2. CIVILNA DRUŽBA

Značilnost slovenskega civilnodružbenega sektorja je, da temelji na delu prostovoljcev.¹⁵⁹ Šele leta 2000 so vladni organi začeli tesneje sodelovati z nevladnimi organizacijami, kar se je izkazalo za prepozno, saj so danes vidne posledice neukrepanja v preteklosti.¹⁶⁰ V odnosu med civilno družbo in državo slednja dominira, kar pomeni, da država ne računa na sodelovanje organizacij civilne družbe in jih ne obravnava kot resnega partnerja pri zagotavljanju storitev.¹⁶¹ Vloga civilne družbe je tako zelo zmanjšana, omejena in se v resnici dojema le kot dopolnitev ponudbe javnega sektorja.¹⁶²

Temu je pritrdil Komisar Sveta Evrope za človekove pravice: »Implementacija integracijskih procesov, ki jih izvajajo nevladne organizacije je zelo pomembna, ampak ne more zamenjati nacionalne strategije in političnega prizadevanja oblastnih organov«. ¹⁶³ Splošen vtis je, da so begunci predolgo odvisni od pomoči in podpore nevladnih organizacij. Čeprav naj bi bila civilna družba po definiciji avtonomna in neodvisna od države, je v resnici stanje drugačno. Organizacije civilne družbe se namreč nenehno borijo za sredstva iz javnih razpisov in se posledično vsakič znova prilagajajo razpisnim pogojem. Tudi davčna zakonodaja ni preveč spodbudna.¹⁶⁴ To se odraža pri kadrovske politiki¹⁶⁵ in nestabilnosti kadra, ki pa mu strokovnosti praviloma ne manjka. Delo organizacij civilne družbe močno zaznamuje tudi birokracija pri prijavljanju na projekte, poročanju, opravičevanju porabljenih sredstev itd. Iz definicije civilne družbe »prostor zunaj družine, države in trga, ki ga ustvarjajo posamezne in skupinske akcije, organizacije in institucije z namenom uveljavljanja skupnih interesov«¹⁶⁶ se da razbrati da je empatija sestavni element večinskih akcij civilne družbe, in je najbolj prisotna pri prostovoljcih.

¹⁵⁹ Prostovoljsko delo v Sloveniji ima dolgo tradicijo (135 let gasilskega prostovoljstva, dolgo tradicijo društva upokojencev, planinskih društev...).

¹⁶⁰ Vrečer, N. (2007).

¹⁶¹ Rakar, T. Deželan, T. Vrbica, S. Kolarič, Z. Črnak Meglič, A. in Nagode, M.. (2011). *Civilna družba v Sloveniji*. Pridobljeno 6. 02. 2018 s http://www.dezelan.si/wp-content/uploads/2012/03/Civilna_druzba_v_Sloveniji_SLO.pdf

¹⁶² Rakar, T. in Črnak-Meglič, A. (2010). *Odnos med organizacijami civilne družbe in državo*. Pridobljeno 25. 2. 2018 s <http://www.irssv.si/upload2/Raziskava%20indeks%20civilne%20druzbe%20-%20odnos%20med%20organizacijami%20civilne%20druzbe%20in%20drzavo.pdf>

¹⁶³ Council of Europe. CommDH. (2017).

¹⁶⁴ Rakar, T. Deželan, T. Vrbica in drugi. (2011).

¹⁶⁵ Ibidem.

¹⁶⁶ CIVICUS definicija v *Concept and definition of civil society sustainability* Charles Kojo VanDyck. Pridobljena s <https://www.csis.org/analysis/concept-and-definition-civil-society-sustainability>.

Čeprav nista del civilne družbe, temveč medvladne mednarodne organizacije, si zaradi svojih prispevkov k integraciji omembo zaslužita tudi UNHCR in IOM. UNHCR ima integracijo zapisano že v svojem statutu iz leta 1950. V Sloveniji so imeli pisarno od februarja 1992 do druge polovice 2016, njihova vloga pa je bila velika, saj je so bili glavni svetovalec Uradu.

Enako kot UNHCR je Interational Organization for migration (IOM) medvladna mednarodna organizacija, ki se večinoma ukvarja z ekonomski in drugimi migranti, pa tudi s pojavom migracij na splošno. Poleg tega organizira različne tečaje, usposabljanja vladnih in nevladnih organizacij ter podaja priporočila in smernice.

Za dejansko izvajanje integracijskih projektov so v Sloveniji v večji meri zadolžene nevladne organizacije. Slovenska filantropija je zadolžena za izvajanje orientacijskega programa.¹⁶⁷ Po udeležbi v tem programu beguncem naj bi bila olajšana vključitev v slovensko družbo, saj imajo priložnost naučiti se slovenskega jezika in po usvojenem znanju o delovanju družbe nasploh samostojno urejati osebne zadeve.¹⁶⁸ Projekt žaloma ni namenjen vsem, ampak le beguncem, ki so v Slovenijo prišli na podlagi določenih kvot. Dejavnosti pri projektu se izvajajo v večjih ali manjših skupinah oziroma individualno. Izvajalci tega projekta veliko delajo na motivaciji udeležencev saj niso vsi udeleženci enako izobraženi, a nekateri so nepismeni. Poleg učenja jezika in informiranja o njihovih pravicah, udeleženci imajo priložnost praktično vaditi z izvajalci pogovore v mogočih situacijah, preko katerih spoznajejo kako sistem deluje, dodatno se jim pomaga pri nastanitvi v integracijski hiši.¹⁶⁹

Pravno pomoč beguncem zagotavlja Pravno informacijski center, ki se posebej posveča varovanju pravic ranljivih skupin, predvsem mladostnikom brez spremstva.

Pomembno delo opravlja tudi Sloga, platforma, ki združuje nevladne in druge neprofitne organizacije z namenom krepite njihovega sodelovanja na področju globalnega učenja in humanitarne pomoči. Platforma informira o aktualnih dogodkih, poudarja pomen razvojnega in humanitarnega sodelovanja ter spodbuja sodelovanje s političnimi odločevalci.¹⁷⁰

¹⁶⁷ Orientacijski program se izvaja na podlagi odstavka 2, člena 104 Zakona o mednarodni zaščiti.

¹⁶⁸ Slovenska filantropija. (2017). *Orientacijski program*. Pridobljeno 25. 10. 2017 s <http://www.filantropija.org/orientacijski-program/>.

¹⁶⁹ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017).

¹⁷⁰ Vlada republike Slovenije. *Sloga*. Pridobljeno 23. 11. 2017 s http://www.vlada.si/pomoc_beguncem/za_strpno_druzbo/sloga/.

Amnesty International v svojih poročilih javnost obvešča o stanju spoštovanja človekovih pravic v Sloveniji, v svoja poročila pa pogosto vključi tudi oceno življenjskih razmer beguncev.

Društvo Odnos beguncem pomaga pri iskanju stanovanja, spremstva in urejanja potrebne dokumentacije (odprtje bančnega računa, sprememba bivališča, oddaja vlog na CSD itd.)¹⁷¹ Nedavno je izvajalo projekt »Pomoč pri integraciji za osebe z mednarodno zaščito«, pri katerem so osebam z mednarodno zaščito pomagali pri urejanju življenjskih situacij, zagotavljali učno pomoč ter izvajali različne dejavnosti vključevanja (predvsem pomoč pri iskanju stanovanja).¹⁷²

V projektu »Od begunke do sosede«, ki ga izvajajo Društvo za trajnostni razvoj Terra Vera in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, se promovirajo enake možnosti, spolna enakopravnost, poudarja družbena vključenost in medčloveška solidarnost, pri tem pa se predvsem stremi k odpravljanju družbene marginalizacije begunskih žensk, ki so v stereotipnih upodobitvah prepogosto predstavljane kot pasivne žrtve.¹⁷³

Zelo lep primer integracije je projekt »Skuhna«, ki prek kuhanja povezuje begunce, migrante z državljanji Slovenije. Skuhna je v bistvu socialno podjetje, ki zaposluje migrante in Slovence in ponuja tradicionalno hrano iz držav iz katerih migranti prihajajo. Odličen primer kako na pravičen, kreativen način spodbuditi socialno integracijo in ustvariti priložnost za dialog.

Glede učenja jezika imajo osebe s priznano mednarodno zaščito pravico do obiskovanja 300 ur tečaja slovenskega jezika. Program je razdeljen na dveh delih, a prvi del obiskujejo skupaj z državljanji tretjih držav.¹⁷⁴ Navečja stopnja, ki jo lahko dosežejo v znanju jezika je srednja raven, kar zadostuje za vsakdanje sporazumevanje ampak če nimajo priložnosti vaditi jezika, zelo hitro pozabijo naučeno.

Pri uspešnem šolanju vseh udeležencev je zelo pomembna učna pomoč, ki so jo izvajali prostovoljci nevladnih organizacij – društva Odnos in Slovenske filantropije.¹⁷⁵

Najprej je beguncem pomagal Rdeči križ in to pri zagotavljanju oblek, hrane in pomoči pri nastanitvi. Svoj prispevek so tudi dale verske organizacije, predvsem Jezuitska služba za

¹⁷¹ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

¹⁷² Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017).

¹⁷³ Terra vera. (2016). *Od begunke do sosede*. Pridobljeno 29. 11. 2017 s <http://www.terra-vera.org/od-begunke-do-sosede/>.

¹⁷⁴ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017).

¹⁷⁵ Ibidem.

begunce (prisotna v Sloveniji od 1999) in Karitas, mednarodna cerkvena organizacija, ki beguncem nudi nastanitvene kapacitete. Jezuitska služba je izvajala projekt »PATS-informiranje potencialnih žrtev trgovine z ljudmi«. Dodatno so organizirali več akcij ozaveščanja po šolah in radijskih oddaj, da bi pripomogli k zmanjšanju diskriminacije.¹⁷⁶

6.2 OCENA INTEGRACIJE V SLOVENIJI PO MIPEX-U

MIPEX MIPEX (Migrant Integration Policy Index) je indeks, ki ga že od leta 2004 v sodelovanju z različnimi evropskimi institucijami (v Sloveniji je to Mirovni inštitut) pripravlja barcelonski Center za mednarodne odnose.¹⁷⁷ Pri določanju indeksa uporabljajo 167 različnih indikatorjev: od dostopnosti zdravstvenega zavarovanja, možnosti združevanja družine do zaposljivosti priseljencev in dejavnika diskriminacije.¹⁷⁸ Ustvarjalci politik, nevladne organizacije, raziskovalci ter evropske in mednarodne institucije uporabljajo podatke, ki jih MIPEX podaja, ne samo za razumevanje in primerjavo nacionalnih integracijskih politik, ampak tudi za izboljšanje standardov za enako obravnavo.¹⁷⁹

Slovenija se je najboljše odrezala na področju združitve družine, najslabše pa na področju zdravstvene oskrbe. Slovenija ima indeks 44, Švedska, ki sodi med države, kjer integracija zelo uspešna, pa ima indeks 78 (večji indeks pomeni bolj uspešno integracijsko politiko).

Ugotovljeno je bilo, v Sloveniji ni vloženo dovolj truda pri ustvarjanju centrov za zdravstveno oskrbo in aktivnem sodelovanju v družbenem življenju beguncev. To potrjuje poročilo IOM-a o integraciji beguncev na trgu dela, kjer je poudarjeno, da večina trenutno ne koristi možnosti za samozaposlitev in drugih oblik podjetništva, kot je socialno podjetništvo, čeprav te oblike zaposlitve predstavljajo ustrezen rešitev za določeno število oseb s priznano mednarodno zaščito v Sloveniji.¹⁸⁰

Poleg MIPEX-a, obstaja tudi projekt NIEM (National Integration Evaluation Mechanism). NIEM je šestletni nadnacionalni projekt, katerega cilj je pripraviti ključne akterje na področju vključevanja v 15 državah članicah EU, da bi se bolje soočili s trenutnimi izzivi in izboljšali

¹⁷⁶ Jezuitsko združenje za begunce v Sloveniji. (2018). *Zadnja novica*. Pridobljeno 6. 02. 2018 s http://www.jrs.rkc.si/index.php?path=zadnja_novica.

¹⁷⁷ MIPEX. (2015). *What is MIPEX?* Pridobljeno 6. 02. 2018 s <http://www.mipex.eu/what-is-mipex>.

¹⁷⁸ Ibidem.

¹⁷⁹ Ibidem.

¹⁸⁰ IOM Slovenija. (2016).

rezultate integracije upravičencev do mednarodne zaščite.¹⁸¹ NIEM je predvsem osredotočen na pravni okvir na državnem in na evropskem nivoju z namenom da pospeši integracijo, s tem da pokaže na pomanjkljivosti zakonodaje.¹⁸²

7. LOKALNO PREBIVALSTVO IN NJEGOV POMEN PRI INTEGRACIJI

Potem ko smo iz definicij in opisov integracije izvedeli, kaj integracija je, je treba preveriti, kako in koliko na integracijo vpliva lokalno prebivalstvo. Na žalost se je v Sloveniji ob nedavni »begunski krizi« in po njej pokazala negativna naravnost lokalnega prebivalstva do beguncev.

Najverjetneje je razlog, zakaj je lokalno prebivalstvo nasprotovalo sprejetju beguncev, treba iskati v neinformiranosti o tem, kdo so begunci, zakaj so tu, in v posledičnem napačnem dojemanju le-teh kot grožnje za vsakdanje življenje.

Nekatere države članice EU integracijo razumejo širše, tudi v smislu družbene kohezije. Za mnoge je dialog na lokalni ravni osrednjega pomena.¹⁸³ Glede na to, da se socialna integracija ustvarja največkrat na ravni lokalnih skupnosti, mora biti ena izmed nalog države tudi spodbujanje izvajanja integracijskih ukrepov prav na lokalni ravni.¹⁸⁴

»Dovolj imamo komunistov, nočemo še islamistov«, je le en primer popolnoma napačne predstave o tem, kdo so begunci.¹⁸⁵ Mogoč odgovor na vprašanje, zakaj so protestniki nasprotujejo sprejemanju beguncev je podal sociolog dr. Jože Vogrinc: »Nad vsem, kar dela naše življenje neznosno in je povezano z negotovo prihodnostjo. Strah v Evropi je danes strah pred prihodnostjo: pred naslednjim zlomom ekonomije, pred brezposelnostjo, tudi pred vojno kot posledico nerešenih sporov«.¹⁸⁶

¹⁸¹ NIEM Project. *What is NIEM about?* Pridobljeno 6. 02. 2018 s <http://www.forintegration.eu/pl/about-the-project>.

¹⁸² Ibidem.

¹⁸³ Begunec.Si. (2016). *Integracija*. Pridobljeno 26. 09. 2017 s <http://www.begunec.si/>

¹⁸⁴ Liberšar, H. (2007).

¹⁸⁵ RTV SLO. (2016). *V Ljubljani protestni shod proti beguncem*. Pridobljeno dne 7.10.2017 s <https://www.rtvsllo.si/slovenija/v-ljubljani-protestni-shod-proti-beguncem/401346>.

¹⁸⁶ Kocmur, P., Hanžič, H., Keber, S., Belovič, M. (27.02.2016). *Kdo organizira proteste proti beguncem?* Pridobljeno 6.6.2017 s <http://www.delo.si/novice/slovenija/kdo-organizira-proteste-proti-beguncem.html>.

Pomembnost lokalnega prebivalstva in njihovega sodelovanja s pristojnimi ministrstvi je zapisana v Uredbi o pravicah in dolžnostih beguncev. Še več, »poleg tega naj bi v skladu z omenjeno uredbo predstavniki lokalnih skupnosti sodelovali v komisiji, ki podaja mnenje glede ustrezne nastanitve posebej ranljivih skupin beguncev, ki jo sicer organizira Ministrstvo za notranje zadeve«. ¹⁸⁷

Kako bi se pospešil postopek integracije, bi bilo treba v izobraževalne načrte vključiti izobraževanje o nediskriminaciji in človekovih pravicah. ¹⁸⁸

MNZ tudi potrjuje, da obveščenost lokalne skupnosti zelo pomembno prispeva k uspešnosti premestitve in namestitve beguncev, a da bi ta projekt bil še bolj izpeljan nujno je vzpostaviti vzajemni dialog ¹⁸⁹

Izjemen uspeh je dosežen na delavnicah, organiziranih s strani Sloge in Urada za komuniciranje, saj so se akterji za integracijo v lokalni skupnosti, med seboj bolj povezali, prepoznali moč in možnosti skupnega delovanja ter prevzeli odgovornost za delovanje. ¹⁹⁰

Kot pravi Simona Zavratnik Zimic, se integracija »zgodí ali pade v lokalnih prostorih, vaseh, stanovanjskih soseskah in četrtih, lokalnih skupnostih in občinah, pa tudi šolah in vrtcih, kulturnih ustanovah, vaških športnih društvih itd. Lokalna raven pomeni mikro stike v vsakdanjem življenju, v katerem smo povezani ne glede na pravne statute ali kulturne značilnosti«. ¹⁹¹

V lokalnem okolju, kjer so begunci nastanjeni, si običajno tudi iščejo zaposlitev in se vsak dan srečujejo z drugimi prebivalci ter z njimi navezujejo stike. Poleg tega, njihovi otroci tam hodijo v vrtec, šolo in tako begunci v lokalnem okolju gradijo novo življenje. V lokalnem okolju se pokaže tudi prispevek beguncev k razvoju družbe sprejemnice. ¹⁹²

¹⁸⁷ Kosmac, M. (2007).

¹⁸⁸ Urada Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

¹⁸⁹ Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2017).

¹⁹⁰ Urada Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

¹⁹¹ Kosmac, M. (2007).

¹⁹² Ibidem.

8. PRIMERI DOBRE PRAKSE

8.1. NASTANITEV

Iskanje stanovanja, kot osnovnega pogoja za integracijo, se je v Sloveniji izkazalo za velik problem, predvsem zaradi slabe koordinacije med lokalnimi skupnosti in Uradom ter odklonilnega odnosa do beguncev. Najhujše je to, da mest za nastanitev ne manjka, saj je dovolj prostih stanovanj, vendar zaradi različnih ovir (na primer begunci ne morejo priti do neprofitnih stanovanj) in slabe komunikacije, iskanje stanovanja za begunca predstavlja izredno zahtevno opravilo. Ta problem se da rešiti s sodelovanjem občin, ministrstva, nevladnih organizacij, ki razbremenjujejo Urad, osrednjo institucijo, ki izvaja integracijske ukrepe.

Primer dobre prakse za nastanitev je italijanski sistem SPRAR, preko katerega je samo v Trstu nastanjenih tisoč prosilcev za mednarodno zaščito.¹⁹³ K uspešnosti tega programa prispevajo predvsem dobri odnosi med lokalnimi skupnostmi, ki ponujajo oziroma obveščajo o prostih stanovanjih. Nato se prek nevladnih organizacij izpeljejo projekti, ki so financirani iz različnih skladov (predvsem iz evropskega sklada za begunce).

8.2. UČENJE JEZIKA

Čeprav v Sloveniji učenje jezika poteka brez težav in je v organizirano v zadostnem obsegu (do 400 ur), je problem v tem, da tečaji jezika niso prilagojeni individualnim potrebam posameznika. V skupinah so namreč hkrati ljudje z različno izobrazbo, sposobnostmi, željami in predznanjem, zato tečaji niso najbolj učinkoviti in bi jih bilo treba oblikovati na drugačen način. Kot primer dobre prakse v učenju jezika prednjačijo skandinavske države, ki gojijo multikulturnost. Danska izvaja triletni uvajalni program, ki omogoča dobre možnosti učenja jezika in promovira možnosti zaposlovanja.¹⁹⁴ Ta kombinacija se je izkazala kot najbolj učinkovit način pri integraciji, saj posamezniku omogoča, da znanje jezika uporablja in s tem utrjuje na delovnem mestu.

¹⁹³ Urad Vlade republike Slovenije za integracijo in oskrbo migrantov.

¹⁹⁴ Ibidem.

8.3. PREPOZNAVANJE ZNANJ

Prepoznavanje znanj in vrednotenje kvalifikacij je v Sloveniji zelo problematično. Begunci namreč pridejo brez listin, mehanizmi za posredno dokazovanje znanj in izkušenj (kot je na primer podrobno napisan življenjepis) pa še vedno niso razviti.¹⁹⁵ Projekt Cocomo, ki se izvaja v Švici, poleg prepoznavanja znanj, omogoča tudi praktično usposabljanje in mentorstvo na delovnem mestu.¹⁹⁶

8.4. INTEGRACIJA ŠTUDENTOV BEGUNCEV

Skladno z Direktivo 2011/95 in Ženevsko konvencijo je šolanje za begunske študente dostopno pod enakimi pogoji kot državljanom. Nizozemska je primer, ki presega to raven varstva. Študentom se preko programa, ki je financiran iz posebnega sklada, najprej omogoči priprava na študij, nato se jim še dodatno zagotovi finančna podpora med študiranjem.

8.5. ZAPOSILITEV

Pri zaposlitvi imajo najbolj pomembno vlogo zavodi in agencije, ki se vsebinsko ukvarjajo z iskanjem delavcev, saj razmere na trgu dela najboljše poznajo. Tako sta primer dobre prakse pri iskanju zaposlitve nizozemski organizaciji Emploi in Job Support, ki sta v dvanajstih letih do zaposlitve pomagali 11.000 beguncem.¹⁹⁷

8.6. ŠOLANJE

Primer dobre prakse za šolanje najdemo v Münchnu, kje je šola »SchlaU«, v kateri se izvajajo učni projekti namenjeni beguncem od 16. do 25. leta. Učenje spremljata pravna pomoč in psihološka podpora. Uspeh je posledica usmerjenega gradiva, ki je prilagojeno potrebam posameznika. Ohlapni prevod naziva »Schlau« bi bil »pametna šola«¹⁹⁸, ker ni klasična redna

¹⁹⁵ IOM Slovenija. (2017).

¹⁹⁶ Urad Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017).

¹⁹⁷ Ibidem.

¹⁹⁸ Cities of migration. (29. 09. 2015). *Giving Young Refugees a Shot at Success*. Pridobljeno 15. 08. 2017 s http://citiesofmigration.ca/good_idea/giving-young-refugees-a-shot-at-success/.

šola in je nastala kot posledica preprečevanja dostopa begunskih otrok do rednega izobraževanja in njihovega izključevanja iz osnovnih integracijskih ukrepov.

9. SKLEP

Ko beremo Konvencijo o statusu beguncev, temeljni dokument, med vrsticami razberemo, da državam nudi dovolj manevrskega prostora za ustvarjanje pogojev za zaposlitev, nastanitev, izobraževanje in ustvarjanje pogojev za in s tem lažjo lažjo ter uspešno integracijo. Besedilo Konvencije je le osnova za trajno izvajanje integracijskih ukrepov, kar v pravnem smislu pomeni, da predstavlja minimum pravic, ki morajo biti zagotovljene beguncem, saj bi vsaka z njo nasprotna pravna ureditev (na evropskem ali državnem nivoju) pomenila kršitev mednarodnega prava. Posebej člen 34 Konvencije daje državam veliko izbire, kako naj uredijo naturalizacijo, pri čemer imajo obveznost, da ti postopki potekajo v čim bolj ugodnih pogojih. Vse pravice, ki jih beguncem daje Konvencija, je Slovenija prenesla v svoj pravni red.

Težave so v njihovem uresničevanju, saj je prisotna diskriminacija, begunci se dojemajo kot nezaželeni sosedi, prav zaradi tega jih redkokdo zaposli, zato posledično nimajo dovolj sredstev za preživljanje in iskanje stanovanja postane nemogoča naloga.

Sedanja pravna ureditev pokriva vsa polja integracije, čeprav ostaja še dovolj prostora, da se z inovativnimi projekti zakonodaja na področju integracije še izboljša. Njeno uresničevanje pa je še vedno slaba stran. Priznavanje diplom, pridobljenih znanj in s tem dostop do trga dela so zelo oteženi zaradi zapletenih administrativnih postopkov, ki lahko privedejo do dolgotrajnejše brezposelnosti, ki sama po sebi še dodatno poslabšuje zaposlitvene možnosti beguncev.

Zakon o mednarodni zaščiti v slovenski pravni red prenaša evropske direktive, ki dopolnjujejo temeljno ureditev, ki izhaja iz Konvencije. Na ta način je formalnopravno-formalno dosežena skladnost med notranjim, evropskim in mednarodnim pravom

Menim, da se formalne ovire pri priznavanju tujih diplom lahko premostijo z uvajanjem prožnejših pogojev za zaposlovanje beguncev. Beguncem ne bi bilo treba predložiti spričeval, potrdil, diplom ipd., ampak bi se usposobljenost izkazovala na drugačen način (npr. zelo podrobno napisan življenjepis, različna testiranja znanj ...). Tako bi se dala prednost izkazanem

znanju, ne pa formalnim zahtevam, ki jim begunci brez lastne krivde pogosto ne morejo zadostiti. Menim, da bi to zvišalo zaposljivost beguncev. .

Diskriminacija pri dostopu do trga dela lahko povzroči izkoriščanje beguncev, česar pa si ne želi ne država ne begunci. Še posebej integracijo otežuje čakanje na socialno, saj večina beguncev v času med podelitvijo mednarodne zaščite in prejemanjem socialne pomoči ne prejema nobenih dohodkov. Zaradi napačne predstave o beguncih smo že bili priča različnim, množičnim protestom, organiziranih s strani različnih akterjev z enim ciljem – znebiti se beguncev. Pri tem pa se seveda pozablja na idejo o integraciji kot »moralni pravici«. Pomanjkljivost Slovenije je v tem, da integracijska politika in programi ne temeljijo na individualnih potrebah. Treba je videti posamezno osebo, saj to preprečuje napačno dojemanje integracije, navidezno zadovoljstvo uradne politike s sprejetimi ukrepi in nezadovoljstvo beguncev z dejanskim uresničevanjem integracije.

S počasnostjo uprave in njenimi posledicami se srečujejo tudi državljani, vendar so učinki pomanjkljivosti na begunce veliko večji. Begunec, ki je denimo nastanjen v integracijski hiši in se želi preseliti v zasebno stanovanje, mora na izplačilo denarnega nadomestila čakati od dva do tri mesece, v vmesnem času pa je brez dohodkov prepuščen sam sebi. Za ta časovni »vakuum« za zdaj ni rešitve. Čeprav nosilci integracije veliko truda posvečajo informiranju beguncev (v ta namen so pripravljene brošure, publikacije in spletne strani, s tem pa se ukvarjajo tudi svetovalci za begunce), še vedno obstaja potreba po izboljšani obveščenosti o možnostih za integracijo.

Sam proces integracije v dejanskem smislu se začne takoj s prihodom beguncev, kar pomeni da bi bilo treba že med azilnim postopkom pričeti z izvajanjem določenih integracijskih ukrepov (npr. usmeritev na temeljitejšo poklicno in izobraževalno usmerjanje preko učenja jezika).

Slovenija ni edina država, ki je dojemala begunce kot začasen pojav, kar se je kazalo v uradni politiki, ki je bila usmerjena v njihovo vrnitvi. Zelo počasi se je takšno stališče spreminjalo, kar se je kazalo predvsem na področju pravne ureditve, med prebivalstvom pa se zdi, da se je obdržalo do danes. Velik napredek je pri integraciji potreben najprej na nivoju lokalne skupnosti, ki predstavlja vsakdanje okolje begunca. Ustvarjati je treba čim več priložnosti za dialog, za medsebojno spoznavanje, razumevanje različnosti in spoštovanje drug drugega. Magistrsko nalogo končujem z besedami Visokega Komisarja UNHCR-ja Ruuda Lubbersa, ki je bistvo integracije videl v omogočanju dolgoročne rešitve položaja preganjane osebe:» Zaščita ni

zaščita, če na koncu ne pride do dolgoročne rešitve. Najboljša rešitev je dolgoročna rešitev. Če rezultat ni dolgoročna rešitev, potem smo slabo opravili svoje delo«. ¹⁹⁹

¹⁹⁹ Ruud Lubbers v *Integracija kot človekova pravica*. Vrečer, N. (2007).

10. VIRI IN LITERATURA

10.1. LITERATURA

Amnesty International. (2017). *Osnovni pojmi*. Pridobljeno 10. 07. 2017 s <http://www.amnesty.si/info-begunci>

Arendt, H. (2006). *Between past and future: eight exercises in political thought*. Pridobljeno 23. 05. 2017 s https://books.google.si/books?id=VZrpAgAAQBAJ&pg=PT5&hl=sl&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false

Bešter, R. in Medvešek, M.(2010). *Državljeni tretjih držav, ali tretjerazredni državljani?*. Inštitut za narodnostna vprašanja Ljubljana. Pridobljeno 27. 09. 2017 s <http://www.inv.si/DocDir/Publikacije-PDF/Ethnicity/končni%20tekst%20DTD.pdf>

Bešter, R. (2007). *Model integracijske politike odnosu do drugih modelov imigrantskih politik*. Razprave in gradivo, (117-139) pridobljeno 11.10.2017 s http://www2.arnes.si/~ljin16/RIG/RIG%2053_54/rig%2053%20Bester.pdf

Bešter, R. (2007). *Migracijska politika slovenije in EU: Primerjava zakonodaje, strateških dokumentov in priporočil, s poudarkom na integracijski politiki* Raziskava v okviru projekta raziskovalnih štipendij Mirovnega inštituta. Pridobljeno dne 25.10.2017 s http://www2.mirovni-institut.si/slo_html/publikacije/Bester01.pdf

Begunec.si. (2017). *Integracija*. Pridobljeno dne 13.9.2017 s <http://www.begunec.si/medkulturni-dialog/integracija/>

Brglez, A. in Seljak, M. (2007). *Ruski profesorji na Univerzi v Ljubljani*. Pridobljeno 3. 2. 2018 s <http://www.ick.si/PDF/Ruski%20profesorji%20na%20UL.pdf>.

Hammarberg, T. *Begunci morajo imeti možnost združitve s svojo družino*. Pridobljeno 19. 02. 2018 s <https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwiLwZP2jbLZAhUL-qQKHd6iBXEQFggIAMA&url=http%3A%2F%2Fwww.svetevrope.si%2Fres%2Fdokument%2Fdownloade89c.doc%3Fid%3D%2Fres%2Fdokument%2F11103->

[1.doc%26url%3D%2Fres%2Fdokument%2F11103-](#)

[1.doc%26title%3Dmnenje_komisarja_o_beguncih_in_pravici_d.doc&usg=AOvVaw0ahNOdoe
x4QQzj2vVnub0M](#)

International Organization for migration (IOM) (2016). *Integracija oseb s priznano mednarodno zaščito na trgu dela v sloveniji*. Pridobljeno dne 20.10.2017 s <https://slovenia.iom.int/sites/default/files/documents/IOM-integracija-trg%20dela-SI.pdf>

Jezuitsko združenje za begunce v Sloveniji. (2018). *Zadnja novica*. Pridobljeno 6. 02. 2018 s http://www.jrs.rkc.si/index.php?path=zadnja_novica.

Kosmac, M. (2007). *Priseljenci, študije o priseljevanju in vključevanju v slovensko družbo*. Pridobljeno 25. 09. 2017 s <http://www.inv.si/DocDir/Publikacije-PDF/2007/KNJIGA.pdf>

Komac, M. in Medvešek, M. (2005) *Percepcije slovenske integracijske politike*, Inštitut za narodnostna vprašanja. Pridobljeno 12.8.2017 s https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&src=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiboK613M_XAhWRIOWKHd0WDpUQFgglMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.inv.si%2FDocDir%2Fprojekti%2Fperce_slo_int_pol_zakljucno_2natis.pdf&usg=AOvVaw0MYASQmFSKptVYDupB3UIA

Kogovšek-Šalomon, N. in Ladič, M. (24.06.2017). *Potrebujemo celovito integracijsko politiko*. Časopis Delo, stran 5. Pridobljeno 27.06.2017 s <http://www.mirovni-institut.si/wp-content/uploads/2017/08/Gostujo%C4%8De-pero.pdf>

Liberšar, H. (2007). *Vloga integracije beguncev v slovensko družbo in pomembnost ozaveščanja o begunski tematiki*. Pridobljeno 12.5.2017 s http://predor.si21.com/docs/Stevilka_3_november_2007/Vloga_integracije_beguncev.pdf

Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije. (2016). *Poročilo z delovnega področja migracij,mednarodne zaščite in vključevanja za leto 2016*. Pridobljeno dne 7.6.2016 s http://www.mnz.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DUNZMN_2013/DUNZMN_2014/DUNZMN_2015/DUNZMN_2016/Statisticno_porocilo_-_SLO_2015_25052016.pdf

Ministrstvo za notranje zadeve republike Slovenije.(2016). *Projekt namestitve mladoletnikov brez spremstva je primer dobre prakse in se nadaljuje*. Pridobljeno 15. 09. s http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/10112/

Ministrstvo za notranje zadeve. (2016). *Svetovni dan beguncev: Med nami in z nami*. Pridobljeno 12. 08. 2016 s http://www.mnz.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12137/9790/

NIEM Project. *What is NIEM about?*Pridobljeno 6. 02. 2018 s <http://www.forintegration.eu/pl/about-the-project>.

Oberman, K. (2016). *Refugees & Economic migrants*. Pridobljeno 4. 02. 2018 s <http://www.thecritique.com/articles/refugees-economic-migrants-a-morally-spurious-distinction-2/>.

Rakar, T. Deželan, T. Vrbica, S. Kolarič, Z. Črnak Meglič, A. in Nagode, M.. (2011).*Civilna družba v Sloveniji*. Pridobljeno 6. 02. 2018 s http://www.dezelan.si/wp-content/uploads/2012/03/Civilna_druzba_v_Sloveniji_SLO.pdf

Rakar, T. in Črnak-Meglič, A. (2010). *Odnos med organizacijami civilne družbe in državo*. Pridobljeno 25. 2. 2018 s <http://www.irssv.si/upload2/Raziskava%20indeks%20civilne%20druzbe%20-%20odnos%20med%20organizacijami%20civilne%20druzbe%20in%20drzavo.pdf> .

RTV SLO. (2016). *V Ljubljani protestni shod proti beguncem*. Pridobljeno dne 7.10.2017 s <https://www.rtvlo.si/slovenija/v-ljubljani-protestni-shod-proti-beguncem/401346>

Republika Slovenija, Računsko sodišče. (2016).*Revizijsko poročilo: Učinkovitost in uspešnost ukrepov za integracijo humanitarnih migrantov*. Pridobljeno 3. 02. 2018 s [http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/KF89D870C8186E4EEC125807D004E10B5/\\$file/Integracija_migrantov.pdf](http://www.rs-rs.si/rsrs/rsrs.nsf/I/KF89D870C8186E4EEC125807D004E10B5/$file/Integracija_migrantov.pdf).

Seljak, M. (2007). *Ruske emigrantske izobraževalne organizacije in organizacije ruskih znanstvenikov 1920-1945*. Pridobljeno 3. 2. 2018 s <http://www.ick.si/PDF/RuskeOrganizacijeSeljak.pdf>.

Sjekloča, M. (2006). *Integracija beguncev v slovensko družbo*. Pridobljeno 15.7.2017 s <http://www.markosj.net/begunci.htm>

Slovenska Filantropija. (07. 09. 2016). *Integracija*. Pridobljeno 25. 10. 2017 s <http://www.amnesty.si/media/uploads/files/Integracija-SF.docx>

Slovenska filantropija. *Ne samo sočutje, ampak tudi solidarnost*. Pridobljeno dne 10.7.2017 s <http://www.filantropija.org/ne-samo-socutje-ampak-tudi-solidarnost/>

Slovenska filantropija. *Orientacijski program*. Pridobljeno dne 12.9.2017 s <http://www.filantropija.org/orientacijski-program/>

Tanczos, J. (2017). *Lost in translation? The European standardandsbehind refugee integration*, NIEM pridobljeno 3.10.2017 s http://www.forintegration.eu/uploads/drive/publikacije/pdf/lost_in2.pdf

Terra vera. (2016). *Od begunke do sosede*. Pridobljeno 29. 11. 2017 s <http://www.terra-vera.org/od-begunke-do-sosede/>

Urad Vlade republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov. *Pristojnosti*. Pridobljeno 28. 09. 2017 s http://www.uoim.gov.si/si/o_uradu/pristojnosti/

Urada Vlade republike Slovenije za komuniciranje. (2017). *Aktivno za strpnost, za uspešnejše vključevanje in povezovanje v naši družbi*. Pridobljeno 20.9.2017 s http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2015/begunci/Aktivno_za_strpnost_publicacija.pdf

UNHCR. (2003). *Education, field guidelines*. Pridobljeno 31. 12. 2017 s <http://www.unhcr.org/pro-tect/PROTECTION/40586bd34.pdf>

UNHCR. (2003). *Agenda for protection*. Pridobljeno 19. 08. 2017 s <http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3e637b194/agenda-protection-third-edition.html>

UNHCR. (2006). *Legal and Protection policy research series: Rights of refugees in the context of Integration: Legal standards and Recommendations* . Pridobljeno 15. 12. 2017 s <http://www.unhcr.org/44bb90882.pdf>

UNHCR. (2007). *Note on the integration of refugees in European Union*. Pridobljeno 12.10.2016 s <http://www.unhcr.org/463b462c4.pdf>

UNHCR. (2013). *A new beginning, Refugee integration in Europe*. Pridobljeno 26. 05. 2017 s <http://www.unhcr.org/52403d389.pdf>

UNHCR Slovenija. (2016). *Aktivnejše integracijske politike prispevajo k dobrobiti beguncev*. Pridobljeno 20.06.2017 s <http://www.unhcr.org/si/439-sinovice2016aktivnejse-integracijske-politike-prispevajo-k-dobrobiti-beguncev-html.html>

UNHCR Slovenija. (2016). *Spremljanje postopkov na meji/ Mešani migracijski tokovi*. Pridobljeno 28. 02. 2017 s <http://www.unhcr.org/si/111-siaspremljanje-postopkov-na-meji-html.html>

Vrečer, N. (2007) *Integracija kot človekova pravica, Prisilni priseljenci iz Bosne in Hercegovine v Sloveniji*. Pridobljeno 21.10.2017 s https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=0ahUKEwjEpa3xxs_XAhWJCB0KHXLCDpkQFggwMAI&url=https%3A%2F%2Fwww.dlib.si%2Fstream%2FURN%3ANBN%3ASI%3ADOC-KZEMPO0C%2F72d11535-c044-434d-a8dd-49fcb63a9ea3%2FPDF&usq=A0vVaw1hdiicx1Lpd_i_ZVFOQhzb

Vidner, Ferkov. K. *Česa o beguncih nočemo vedeti*. Pridobljeno dne 18.10.2017 s <http://www.zdravo-slovenija.com/blog1/2017/1/8/esa-o-beguncih-noemo-vedeti>

Zajc, I. (2007). *Integracija oseb z mednarodno zaščito v luči socialnega dela*, pridobljeno 22.10.2017 s http://odnos.si/uploads/odnos/public/document/17integracija_oseb_z_mednarodno_zascito_v_luci_socialnega_dela_sl.pdf

Zaletel, Jurij. *Integracija v RS, včeraj, danes, jutri*, pridobljeno 15.6.2017 s http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/elmd06_om4_integracija_mnz.pdf

10.2. DOKUMENTI EVROPSKIH INSTITUCIJ

Sklepi Sveta z dne 26. novembra 2009 o izobraževanju otrok iz migrantskih družin SL | Uradni list Evropske unije | C 301/5 pridobljeno 24.9.2017 s [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:52009XG1211\(01\)&fromTab=ALL&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:52009XG1211(01)&fromTab=ALL&from=EN)

Council recommendation of 22 May 2017 on the European Qualifications Framework for lifelong learning and repealing the recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning Priporočilo Sveta z dne 22. maja 2017 o evropskem ogrodju kvalifikacij za vseživljenjsko učenje in razveljavitvi Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o uvedbi evropskega ogrodja kvalifikacij za vseživljenjsko učenje, UL EU C 189/15. Pridobljeno 16.9.2017 s [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-SL/ALL/?uri=CELEX:32017H0615(01)&from=EN)

European Court of Human Rights, Guide on Article 4 of Protocol NO.4 to the European Convention of Human Rights. *Prohibition of collective expulsions of aliens*. Pridobljeno s http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_4_Protocol_4_ENG.pdf

European Commission. (7.6.2016). *Communication from the Commission to the European Parliament, The Council, The European economic and social committee and the committee of the regions, Action plan on the integration of third country*. Pridobljeno dne 15.7.2017 s https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/proposal-implementation-package/docs/20160607/communication_action_plan_integration_third-country_nationals_en.pdf

Council of Europe. CommDH(2017)21. Strasbourg, 11 July 2017 .Report by Nils Muižnieks commissioner for human rights of the council of Europe following his visit to Slovenia from 20 to 23 march 2017. Pridobljeno 19. 10. 2017 s <https://rm.coe.int/report-on-the-visit-to-slovenia-from-20-to-23-march-2017-by-nils-muizn/1680730405>

10.3. PRAVNI VIRI

Konvencija o statusu beguncev 1951

Resolucija o imigracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [40/99](#))

Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije (Uradni list RS, št. [106/02](#)).

Zakon o začasnem zatočišču (Uradni list RS, št. [20/97](#), [94/00](#) – odl. US, [67/02](#), [2/04](#) – ZPNNVSM in [65/05](#) – ZZZRO).

Zakon o tujcih (ZTuj-2) (Uradni list RS, št. [16/17](#) – uradno prečiščeno besedilo in [59/17](#))

Zakon o mednarodni zaščiti (Uradni list RS, št. [16/17](#))

Uredba o načinih in pogojih za zagotavljanje pravic osebam z mednarodno zaščito (Uradni list RS, št. [27/17](#))

Ustava republike Slovenije (Uradni list RS, št. [33/91-I](#), [42/97](#) – UZS68, [66/00](#) – UZ80, [24/03](#) – UZ3a, 47, 68, [69/04](#) – UZ14, [69/04](#) – UZ43, [69/04](#) – UZ50, [68/06](#) – UZ121,140,143, [47/13](#) – UZ148, [47/13](#) – UZ90,97,99 in [75/16](#) – UZ70a)

10.4. SODNA PRAKSA

ESČP sodba z dne 10. 07. 2014 v zadevi Mugenzi in drugi proti Franciji